

Kislángi Csicsergő Óvoda

Pedagógiai Program

2021

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ

- 1.1. Az óvoda jellemző adatai
- 1.2. Óvodánk bemutatása
- 1.3. A pedagógiai program jogszabályi háttere

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

- 2.1. Gyermekkép
- 2.2. Óvodakép
- 2.3. Pedagóguskép

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

- 3.1. Óvodai nevelés általános feladatai
- 3.2. Az egészséges életmód alakítása
 - 3.2.1. Egészséges életmód alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása
 - 3.2.2. Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink, céljaink, feladataink
 - 3.2.3. Egészségfejlesztő program
- 3.3. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés
 - 3.3.1. Konfliktuskezelés az óvodában
- 3.4. Az anyanyelvi, ez értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

- 4.1. Személyi feltételek
- 4.2. Tárgyi feltételek
- 4.3. Az óvodai élet megszervezése
 - 4.3.1. Napirend
 - 4.3.2. Hetirend
- 4.4. Az óvoda kapcsolatrendszerei
 - 4.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata
 - 4.4.2. Az óvoda és a fenntartó kapcsolata
 - 4.4.3. Az óvoda és más intézmények kapcsolata

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- 5.1. Játék
- 5.2. Verselés, mesélés
- 5.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- 5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

5. 5. Mozgás

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése és matematikai látásmód

5. 7. Munka jellegű tevékenységek

5. 8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

7. GYERMEKVÉDELEM

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE ELLÁTÁSA

8.1. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása

8.2. Beilleszkedési, tanulás, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

8.3. Kiemelten tehetséges gyermek

8.4. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

9. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI EGYÉB RENDZVÉNYEI

9.1. Néphagyományok

9.2. Saját hagyományok

9.3. Egyéb Ünnepek, megemlékezések, zöld jeles napok

10. TERVEZÉS, SZAKMAI DOKUMENTUMOK, MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

12. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. BEVEZETŐ

A program újra gondolását az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram iránymutatása, szellemisége, cél- és feladatrendszere, a módosított Köznevelési törvény, az intézményi átszervezés, valamint a kislángi óvoda sajátosságai tették szükségessé.

Gyermekeinket körülveszi a felgyorsult, folyamatosan változó világ, mely nagy hatással van rájuk, mindemellett nekünk - pedagógusoknak - figyelembe kell vennünk a sok új szakmai, törvényi és a külső környezeti változásokat.

A Pedagógiai Programunkban foglaltak az alapja és egyben meghatározója annak a közös értékrendnek, melyet minden dolgozónak követnie kell, az intézménybe járó gyermekek sikeres, pozitív kimenetelű nevelése, fejlesztése érdekében. Hangsúlyos a gyermekközpontúság, a gyermekek tisztelete, a játék, mint az óvodáskorú gyermek, legfontosabb tevékenysége.

Az is fontos számunkra, hogy a gyermekek szülei - az óvodába lépés pillanatától - ismerjék Pedagógiai Programunkat, az abban foglaltakat elfogadják és megvalósítását támogassák.

Nevelőtestületünk közössége, tudatosan alkotta meg az óvodai nevelés helyi programját. Ebben a munkában arra törekszünk, hogy összegezzük az elmúlt évek nevelőmunkájának eredményeit, sikereit s egyben jövőt orientáló szakmai képet fogalmazzunk meg a fenntartó, az igénybe vevő szülői kör és a helyi közösségeink számára.

1.1. Az óvoda, jellemző adatai

<u>2. Intézményi adatok</u>	
Az intézmény neve	Kislángi Csicsergő Óvoda-Mini Bölcsőde és Konyha
Az intézmény székhelyének címe	8156 Kisláng, Fő utca 53
Elérhetősége	Tel: 06 22 435 544 e-mail: ovodakislang@datatrans.hu honlap: www.kislangiovoda.hu
Az intézmény telephelyének, címe	8156 Kisláng, Fő utca 53.
Elérhetősége	Tel: 22/435 544

Az intézmény OM azonosítója	201891
Az intézmény Alapító Okiratának száma; kelte :	1071-11/2021 2021.05.21.
Maximálisan felvehető gyermeklétszám összesen:	103 fő
Engedélyezett csoportok száma összesen:	4

Az intézmény fenntartója : Kisláng Község Önkormányzata
 Címe : 8156 Kisláng, Fő utca 63.
 Telefon : 22/ 435 505
 Az intézmény irányító szerve: Kisláng Község Önkormányzatának Képviselő-
 testülete

A Pedagógiai Programot készítette a Kislángi Csicsergő Óvoda-Mini Bölcsőde és Konyha Nevelőtestülete.

Az intézmény vezetője: Okos Tamásné

Az intézmény vezető helyettese: Szabóné Horváth Henrietta

1.2. Óvodánk bemutatása

AZ ÓVODA FÖLDRAJZI MŰKÖDÉSI TERÜLETE

Intézményünk Kislángon, Fejér megyében található, Székesfehérvártól 40km-re. A legközelebbi települések –melyek ma már városok Enying és Polgárdi, de a Balatonhoz is viszonylag közel helyezkedik el.

Községünk az 1910-es évek során alakult a régi Zichy-uradalom területén. Először Soponyához tartozott, majd 1913-tól önálló település.

Jelenleg a község lélekszáma 2600-2700 fő között van. A lakosság összetétele állandóan változik. Előbbre az ipari központ (Székesfehérvár) elszívó hatására a fiatalok a városba költöztek. Jelenleg a városokból a nagycsaládosok kiáramlása figyelhető meg. Sokan itt telepednek le az olcsóbb lakás, a feltételezett „könnyebb megélhetés” reményében. Azonban a lakosság jelentős részének megélhetését biztosító mezőgazdasági szövetkezet felszámolás alá került. Ugyancsak több egyéb helyi, és környékbeli munkahely megszűnt. Így a munkanélküliek száma jelentősen megnőtt, ez

által a családok anyagi lehetősége nagymértékben korlátozott. Tovább növekedett intézményünkben a hátrányos helyzetű gyermekek aránya.

Jelentős a községben az ingázók száma, becslések szerint 400 fő – akik elsősorban székesfehérvári üzemekben dolgoznak. Kisláng alapvetően mezőgazdasági jellegű település. A lakosság egy részének megélhetését a jó minőségű termőföld biztosítja. Folyamatosan nő a családi gazdaságok száma, melyek szintén munkalehetőséget jelentenek, illetve néhány kisebb üzem/KFT számít több embert foglalkoztató munkahelynek. Lehetőség van csökkent munkaképességűek foglalkoztatására, valamint folyamatosan indulnak a közmunkaprogramok is.

Az 1990-óta működő képviselőtestületek jelentős fejlesztéseket hajtottak végre (pályázati források kihasználása). Míg a kezdeti években megvalósult a vezetékes ivóvíz, gáz, telefon és kábeltévé hálózat kiépítése. Felépült a község és az iskola számára a tornaterem, elkészült az új főzőkonyha, majd megépült az óvodai tornaszoba. Megújult a háziorvosi és a védőnői szolgálat épülete. Megvalósult a Művelődési Ház, Polgármesteri Hivatal, Tájház, Iskola teljes felújítása, bővítése.

A Művelődési Ház színháztermében rendezett gyermekelőadásokat rendszeresen látogatjuk. Itt rendezzük meg évente a jelmezbálunkat, óvodai ballagási ünnepségünket. Karácsonykor nagycsoportosaink, Falunapon pedig a zenei csoportosok műsora is színesíti a Művelődési Házban megrendezésre kerülő programok sorát.

INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

Az óvodát 1953. február 1.-én nyitotta meg a Községi Tanács VB.

Az első időkben egy csoporttal, 1960-tól két csoporttal működött. 1974-ben épült a harmadik csoportszoba. 1992-ben bővült negyedik csoportszobával a hozzá tartozó öltözővel és mosdóval.

Ettől az időponttól a főzőkonyhát melegítőkonyha váltotta fel. 2003-ban épült fel a tornaszoba, amelyhez az alapanyagot az Etalon Sport biztosította. A munkát a szülők végezték társadalmi munkában. 2009 nyarán az önkormányzat sikeres pályázata révén az épület tetőcseréjére került sor. 2017 őszén megvalósult az intézmény energetikai korszerűsítése. Ezen belül új nyílászárókat, szigetelést kapott az épület, valamint a fűtés-, és meleg vizes rendszer korszerűsítése is megtörtént. Energiatakarékosságot segítő napelemeket és napkollektorokat szereltek fel. 2019 őszén egy új csúszdával és hintával gyarapodtak az udvari játékaink, melyet az ATEV, a fenntartó és a Szülői Munkaközösség segítségével vásároltunk. 2020 nyarán a Szülői Munkaközösség egy kerékpáros

pályával ajándékozta meg az intézményünket. 2021-ben a Magyar Falu Program keretén belül óvodai játékeszközökkel és játéktárolóval gazdagodott az óvodánk udvara.

Az óvoda családias légkörű, barátságosan berendezett termeiben sokféle fejlesztő játék között tölthetik napjaikat a kisgyermek. A korszerű tornaszoba a sok sportszerrel, a hangulatos, praktikus felszerelt udvar, a tágas kert segíti a legfontosabb gyermeki tevékenységnek, az elmélyült, folyamatos játéknak a zavartalanságát. Ebben a folyamatban valósul meg a gyermeki önállóságra és aktivitásra építve a komplex tanulási program.

Az intézmény feladata, alaptevékenysége:

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik. Óvodánk a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. ill. 2,5 éves korától a tankötelezettség – Nkt. 8 § (1) bekezdésében meghatározottak szerinti – kezdetéig nevelő intézmény. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Jelenleg a férőhelyek száma: 103

Minden évben, az óvodánkban létrejövő adott lehetőségek döntik el, hogy milyen csoportszervezési formát alkalmazunk.

Az óvoda a gyermek 3 ill. 2,5 éves korától ellátja a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint a gyermekek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is, továbbá szervezett foglalkozások keretében 5. életévtől kezdődően az iskolai életmódra való felkészítést, ideértve a sajátos nevelési igényű gyermekeket is.

Az óvoda az illetékes szakértői bizottság szakvéleménye alapján ellátja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közül a különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelését.

Különleges gondozás keretében ellátott feladatok.

- Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek óvodai fejlesztése
- A beszéd-fogyatékos gyermekek óvodai fejlesztése
- Érzékszervi fogyatékos, (nagyothalló) óvodai fejlesztése

- a mozgásszervi fogyatékos (önálló hely és helyzetváltoztatásra képes ép értelmű mozgáskorlátozott)
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartási zavarral) küzdő gyermek

Fejlesztő foglalkozások

A Nevelési Tanácsadó és a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján a további 1 év óvodai nevelésben részesülő gyerekek részére fejlesztő foglalkozásokat szervezünk.

A fejlesztést a szakvéleményben előírt fejlesztési feladatok alapján a csoportban dolgozó óvónők végzik, a csoportban integráltan, ill. egyéni fejlesztés keretében (heti 2 óra) és a logopédus heti egy alkalommal, SNI-s gyermekekkel gyógypedagógus foglalkozik a szakvéleményben meghatározott óraszámban.

Az egyéni fejlesztéssel foglalkozó óvónők fejlesztési tervet készítenek, és fejlesztési naplót vezetnek.

Fokozottan figyelünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedésére és felzárkóztatására.

Szabadidős foglalkozások

- Zeneovi

Hetente 1-1 foglalkozást tartunk az 5-6 éves gyermekek részvételével.

Évente több alkalommal részt vesznek gyermekeink a falu rendezvényein.

A szabadidős foglalkozások célja, feladata:

- művészeti neveléssel elősegíteni gyermekeink személyiségfejlesztését, érzelmi életének gazdagodását,
- az értékes népi kultúra megalapozása és fejlesztése,
- minél több gyermek kerüljön kapcsolatba a művészetekkel,
- a gyermekek rendszeres és céltudatos munkára nevelése,
- ritmusérzék, térérzék fejlesztése, jól koordinált mozgás kialakítása,
- közösségi életre nevelés.

1.3. A pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról - 2011. évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól - 1997. évi XXXI. tv. a Gyermek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelet a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Házi rend
- SZMSZ
- Nevelőtestületi határozatok

Hatálya

A köznevelési intézmény Pedagógiai Programját az intézmény vezetője készíti, melyhez szükséges Szülői Szervezet véleményének kikérése (20/2012 EMMI rendelet 4.§ (1)/p). a nevelőtestület dönt annak elfogadásáról (Nkt.70.§(2)/a). A Pedagógiai Programot a nevelőtestületi döntés után az intézményvezető hagyja jóvá. A Pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges (Nkt. 26§ (1)). A nevelési-oktatási intézmény Pedagógiai Programja a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé (Nkt. 32.§(1)/i).

Felülvizsgálata: szükség szerint.

Módosítása: az intézményvezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület, fenntartó

A módosítás lehetséges indokai:

- a program bevalását figyelemmel kísérő ellenőrzést, értékelést követő módosítási javaslat
- a nevelőtestület 70%-os indítványa
- feladatellátás változása
- jogszabályi elvárás.

A Pedagógiai program személyi hatálya kiterjed:

- az óvodával jogviszonyban álló pedagógusra, alkalmazottakra
- az óvodával jogviszonyban álló gyermekekre
- az intézménnyel jogviszonyban nem álló, de az intézményben munkát végző pedagógusra.

A Pedagógiai program területi hatálya kiterjed:

- az óvodán belüli tevékenységekre
- az óvoda által szervezett külső programokra.

A program nyilvánosságának biztosítása, a tájékoztatás adásának és tájékoztatás kérésének szabályozása:

- szülő kérésére előre egyeztetett időpont alapján, szóban (intézményvezető)
- a csoportos szülői értekezletek alkalmával (csoportban dolgozó pedagógusok)
- az óvoda honlapja
- egy példány a többi intézményi szabályzattal együtt a vezető irodájában megtekinthető.

2. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP, PEDAGÓGUSKÉP

2 1. Gyermekkép

A gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az egyéni fejlődés üteme, a spontán és tervszerűen alkalmazott nevelői hatások együttesen határozzák meg.

A gyermeknek sajátos - életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó - testi, lelki szükségletei vannak. Az őket körülvevő személyi- és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van abban, hogy mindezek megvalósuljanak.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk. Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Együttműködünk a családdal, vállaljuk az inkluzív nevelés értékeinek közvetítését.

Munkánkat az a gondolat vezérli, hogy az óvodáskor megismételhetetlen, az ebben az életkorban gyűjtött tapasztalatok, élmények, képességfejlesztés és a kialakult szokásrendszer egy életre meghatározó lehet. A gyermek egyéni adottságaiból kiindulva neveljük a környezetét szerető, ismerő és azért tevékenyen tenni akaró, cselekvő emberré. Legyen a világra nyitott, kíváncsi, kutató, felfedező, tapasztalatait, ismereteit, élményeit aktívan dolgozza fel. Sajátítsa el azokat az illemszabályokat, amelyek az emberek közti kapcsolatokban, viszonyokban elengedhetetlenek, és amelyeket kisgyermekkorban kell megtanulni ahhoz, hogy később természetes módon élni tudjon velük.

Óvodánkban a gyermek megbecsülést, szeretetet és tiszteletet élvez. Értékeljük egyéni megnyilvánulásait, segítjük szocializációs folyamatait. Tevékenységeken keresztül minden gyermek számára hozzáférhetően gondoskodunk az életkornak, a gyermek egyéni képességeinek megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről, általa olyan kompetenciák fejlesztéséről, amely alkalmassá teszi a gyermeket az iskolai élet megkezdésére.

Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítjuk az önazonosság megőrzését és ápolását, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.

Intézményünkben minden felnőttnek felelősséggel vállalnia kell a modell szerepét.

Az óvodáskor végére várhatóan a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs lesz.

Gyermekképünk alapja:

- a gyermek alapvető tisztelete,
- a szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is vett egyediségének szem előtt tartása,
- a gyermeki személyiség értéként kezelése,
- a gyermek személyiségformálásába vetett hit,
- és a gyermek személyiségének kibontakoztatásához szükséges gondoskodó szeretet nyújtása.

2.2. Óvodakép

Olyan óvoda megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekek és a velük foglalkozó felnőttek szeretik, elfogadják, meghallgatják egymást. Örömmel vesznek részt a közös tevékenységekben.

Óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit a személyi, tárgyi és szakmai feltételek biztosításával. A gyermekek számára igyekszünk megteremteni az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört a befogadás változatos módszereivel. Az óvoda funkciói: az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók közvetetten segítik a következő életszakaszba / kisiskolás/ átlépéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a gyerekek fejlődésének nyomon követésével. Óvodánk tevékenységrendszerével, természeti és tárgyi környezetével, óvodapedagógusaink nevelő munkája és személyes példája segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai hatások a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét. Az inger gazdag környezet biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését. A nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A különös bánásmódot igénylő gyermek fejlesztésénél különös gondot fordítunk arra, hogy ők minden segítséget megkapjanak hátrányainak leküzdéséhez, illetve igyekszünk elősegíteni tehetségük kibontakoztatását.

Az óvodai nevelésünk alapelvei

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermekeket olyan fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.
- Az óvoda inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- Egyéni különbségeket toleráló légkörben adunk esélyt minden gyermek erősségei felismerésére, sikerélményeire.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítve a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását.
- A gyermekek differenciált egyéni fejlesztését elsősorban a csoport, a közösség keretein belül valósítjuk meg, szükség esetén kompetens szakember segítségét kérjük.
- Tiszteletben tartjuk a hátrányos megkülönböztetés tilalmát.
- Mindenkor és minden helyzetben figyelembe vesszük a gyermekek érdekeit, tiszteletben tartjuk, megerősítjük jogait, emberi méltóságukat.

2.3. Pedagóguskép

Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodánkban dolgozó pedagógusok a szabadjáték prioritását hangsúlyozzák, szívesen és örömmel végzik nevelő-fejlesztő munkájukat.

Az egész nap során harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremtenek. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítják a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét. Figyelembe veszik a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát és ehhez igazítják a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit.

Színes, változatos módszereket alkalmaznak. Az ismeretek átadásakor a komplexitásra törekednek, melyet a gyermekek tevékenykedtetésével, cselekvésbe ágyazottan valósítanak meg.

Munkájukban a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelik.

Értékeléseikkel, visszajelzéseikkel a gyermekek fejlődését segítik.

A gyermekeket az egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevelik.

Munkájuk során olyan munkaformákat, módszereket alkalmaznak, amelyek önellenőrzésre, önértékelésre ösztönzik a gyermekeket, elősegítik önértékelési képességeik kialakulását.

Kommunikációjukat minden partnerrel a kölcsönösség és konstruktivitás jellemzi.

Tudatosan ösztönzik a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.

Saját pedagógiai gyakorlatukat folyamatosan elemzik és fejlesztik.

Az óvodai nevelés eredményességének alapja az óvodapedagógusok, a logopédus, utazó gyógypedagógus magas szintű szakmai tevékenységének, a pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatársak (pedagógiai asszisztens, dajka, óvodatitkár), valamint a technikai munkatársak (konyhai dolgozók, karbantartó) összehangolt munkája.

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

3. 1. Óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodáskor végére a nevelő és személyiségfejlesztő tevékenység eredményeképpen a gyermekekben kialakulnak a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés feltételei.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- **Az egészséges életmód alakítása:** egészségnevelési-fejlesztési program alkalmazása.
- **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása:** a gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek gyakorlása, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek inkluzív nevelése; a környezeti értékekhez fűződő pozitív attitűd formálása, különös tekintettel: a környezettudatos szemléletmód, a természetvédelemmel kapcsolatos ismeretek megalapozására, továbbá a nemzeti identitástudat alakítására, a közlekedésbiztonsági ismeretek elmélyítésére.

- **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása:** a spontán játék elsődlegességének biztosítása a tevékenységek során; az egyéni, differenciált képességfejlesztés alkalmazása; komplexitás elvének érvényesülése a tevékenységek szervezésében, megvalósításában.

3.2. Az egészséges életmód alakítása

A gondozás és a gondoskodás a gyerekekről alapvető és állandóan jelenlévő sajátossága az óvodának. Kiemelt jelentőségű ebben az életkorban az *egészséges életmódra nevelés*, az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi *képességek fejlődésének segítése*,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, *a tisztálkodás*, az étkezés, *különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás*, az öltözködés, pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megléte,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,
- rendszeres életritmus, megfelelő napirend kialakítása a gyermek számára.

3.2. 1. Egészséges életmód alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása

- A fejlődés korai szakaszában az egészséges életmódra történő felkészítés meghatározó, hiszen ebben az életszakaszban megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi életvitelt jelentősen befolyásolják.
- A gyermekek már bizonyos ismeretekkel, tapasztalatokkal érkeznek az óvodába. Ezekre alapozva, ezt tovább erősítve, vagy korrigálva alakítjuk a testápolás, étkezés, öltözködés, mozgás, testedzés, pihenés szokásrendszerét.
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése elősegíti növekedésüket, fejlődésüket, megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit.
- A rugalmas, napirendünkkel, a stressz-mentes, kiegyensúlyozott, biztonságos, nyugodt, légkör megteremtésével biztosítjuk a betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítását, a gyermekek testi képességeinek, harmonikus, összerendezett mozgásának optimális fejlődését.
- Az egészség megőrzése érdekében fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek évszaktól függetlenül minél több időt töltsenek a szabadban, rendszeresen mozogjanak.
- Az idegrendszer megfelelő éréhez, fejlődéséhez, az élmények nyugodt feldolgozásához, és az információk elraktározásához, a dinamikus délelőtti tevékenységek után, a délutáni pihenés fontosságát hangsúlyozzuk.
- Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van, egymásra épül, és egymást kiegészíti. A természet, a környezet óvása, védelme pedig nélkülözhetetlen az egészséges emberi élethez, hiszen az ember a természet része. Ezért nagyon fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet és magatartás, a környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások megalapozását.
- A személyi és tárgyi feltételek biztosításával elősegítjük az egészséges és biztonságos környezet megteremtését (környezet tisztántartása, jó világítás, levegőcsere, zöld növények, mely pozitív hatást gyakorol a gyermekek fejlődésére és fejlesztésére).

3.2.2. Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink, céljaink, feladataink

Egészségnevelési és környezeti nevelési elveink

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása.
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése: „ökológiai lábnyom gyermekszemmel” a fenntartható fejlődés sokféle érzékeltetése, bemutatása, tudatosítása;
- optimista életszemlélet kialakítása.
- a játékos cselekedtetés, a cselekedve gondolkodás, a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés.
- tolerancia és segítő életmód kialakítása.

Célunk olyan óvodai környezet biztosítása, ahol:

- természetessé válik a gyermekekben az egészséges életmód, életvitel igénye és kialakulnak bennük az ehhez szükséges alapvető (testápolással, öltözködéssel, táplálkozással, mozgással, edzéssel, egészségvédelemmel, pihenéssel kapcsolatos) szokások.
- az óvoda által nyújtott érték- és szabályrendszer, a rendszeresség, rugalmasság és helyes életritmus alkalmazásával növekszik a gyermekek általános „jó” egészségi állapota; fizikailag és lelkileg is egyre edzettebbé válnak, erősödik immunrendszerük, növekszik a teherbírásuk, állóképességük.
- egyre jobban tudnak alkalmazkodni a környezetükhöz, a környezet változásaihoz.
- a gyermekekben kialakulnak a környezettudatos gondolkodás és magatartás alapjai.
- az egészséges életmód területén kialakított szokások segítséget nyújtanak, mintául szolgálnak a családok számára.

Feladataink:

A gyermekek testi és lelki egészségének védelme, megőrzése, szervezetük edzése:

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, stressz-mentes és biztonságos környezet megővására irányuló szokások alakítása.

- A gyermekek életkorának megfelelő, párhuzamos tevékenységek végzését lehetővé tevő optimális életritmus kialakítása a napirendben.
- Az időkeretek rugalmas alkalmazása a gyakorlatban.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése a csoportban.
- A szokás-és szabályrendszer közös alakítása a gyermekekkel.
- A kialakított szokás-és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, reális, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított fejlesztő értékelése.
- Erősítjük a gyermekekben a betegségmegelőzés fontosságát: folyadékpótlás, zöldség/gyümölcsfogyasztás, tüsszentés/köhögés zsebkeendőbe, könyökhajlatba történjen; kézmosás, orrfújás helyes technikájának elsajátíttatása.
- Biztosítjuk, hogy a gyermekek a nap folyamán bármikor ihassanak vizet, rendszeresen fel is ajánljuk azt.
- A gyermekek egészségmegőrzése érdekében biztosítjuk a mindennapos levegőzést, mozgást, testedzést.
- Támogatjuk önállósági törekvéseiket.
- A lefekvés utáni meséléssel, énekléssel, testközeli jelenléttel, igény szerint simogatással, a gyermekek érzelmi biztonságának, nyugalmi állapotának támogatása, a nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek napirendjéhez igazodva, egyéni és életkori sajátosságaik figyelembevételével biztosítjuk a mindennapos pihenést számukra, kizárva a külső, zavaró tényezőket. Optimális feltételek a pihenéshez: szellőztetünk, függönyöket behúzzuk, redőnyöket leengedjük, halk zenét/csöndet biztosítunk, betakargatjuk őket. [Jelzés értékűnek tekintjük az alvás közben előforduló szokatlan viselkedést (nyugtalan alvás, kényszermozgások...). Ezekben az esetekben tapintatosan megbeszéljük tapasztalatainkat a szülőkkel, szükség esetén szakember felkeresését tanácsoljuk.]
- A gyermekek játékos balesetvédelmi oktatása a nevelési év elején, kirándulások előtt, baleset esetén a szabályok felelevenítése az adott csoportban; dokumentálása a csoportnaplóban.
- Beteg lázas, hasmenéses gyermek szüleinek értesítése, magas láz esetén fizikális lázcsillapítás (borogatás) elkezdése a szülők érkezéséig.

- Prevenció és korrekció testi, lelki, nevelési feladatok ellátása érdekében megfelelő szakemberek bevonása, együttműködésre törekvés.
- Odafigyelünk, hogy a csoportszobában a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés megtörténjen.
- A szokások alakítása, fejlesztése során minden gyermeknél, de különösen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél, komplex példaadásra (bemutató és magyarázó), az utánzói kedvük felkeltésére, fenntartására törekszünk.
- A hátránykompenzáció területén folyamatosan együttműködünk a gyógypedagógusokkal,
- Feladatainkat a gyermekek érdekében, a családokkal együttműködve, közös szemléletmód kialakítása alapján végezzük.

A kulturált étkezés szokásainak megismertetése, gyakoroltatása:

- Evőeszközök megfelelő használata (kanál, villa, kés); étkezés közbeni kulturált kommunikáció; csukott szájjal rágás; szalvétahasználat...
- Az asztalterítés technikájának elsajátíttatása, esztétikumára való odafigyelés.
- Új ízek megismertetése, a gyermekek motiválása a számukra ismeretlen ételeket megkóstolására. Mindennapi gyümölcs-, zöldségfogyasztás ösztönzése.
- Táplálkozás közben is törekszünk az egyéni igényeknek megfelelő bánásmód megvalósítására (keveset evő, túlevő, válogató, ételallergiás gyermekek).

A tisztálkodással kapcsolatos szokások alakítása, fejlesztése:

- A toalettpapír önálló használatának ösztönzése, gyakoroltatása.
- A zsebkendő használat megfelelő technikájának gyakoroltatása.
- A WC lehúzásának igényé alakítása, elvégzésének figyelemmel kísérése.
- A gyermekek helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatása.
- A gyermekek a tisztaság, ápoltság iránti igényének alakítása.
- A fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, a fogmosás eszközeinek rendben tartására ösztönzés.
- A víz, tisztálkodó szerek energiatakarékos használatára nevelés.
- A fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerint segítségnyújtás.

Az öltözködéssel kapcsolatos szokások alakítása és fejlesztése:

- Az öltözésnél, vetkőzésnél egyéni szükséglet szerinti segítségnyújtás, önállóságra nevelés.
- Az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás.
- A ruhák összehajtásának, az öltözőszekrényben való rendben tartásának megismertetése, elvárása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

- Szívesen mozognak a szabadban évszaktól függetlenül.
- Életkoruknak megfelelően edzettek testileg és lelkileg.
- Ismerik és betartják az egészséges életmóddal kapcsolatos alapvető szokásokat, szabályokat.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A felnőttekkel és társaikkal szemben is használják az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezéseket. Ismerik az ételek és az étkezéshez kapcsolódó tárgyak, tevékenységek megnevezését.
- Képesek önállóan eldönteni, miből mennyit tudnak elfogyasztani.
- Kulturáltan étkeznek.
- Megfelelő kéztartással, rendeltetésszerűen használják az evőeszközöket (kanál, kés, villa).
- Terítés során az edényeket biztonságos fogással viszik a megfelelő helyre,
- Ügyeljenek az asztal, illetve környezetük rendjére, tisztaságára.
- Szükség szerint használják a szalvétát.
- Szívesen fogyasztanak zöldséget, gyümölcsöt.
- A gyermekek képesek szükségleteiket késleltetni.
- Szükségleteiket képesek önállóan kielégíteni.
- Fontosnak tartják saját higiénijukat.

- WC-zést követően a kislányok és a kisfiúk is szükség esetén önállóan használják a toalettpapírt, használat után lehúzzák a WC-t.
- Szükség esetén, önállóan használják a zsebkendőt.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán tartják, használat után a helyére teszik.
- WC-zés és egyéb szennyező tevékenység végzése után kezet mosnak, kezüket szárazra törlik.
- A tisztálkodó szerekből a szükséges mennyiséget használják, a vízcsapot elzárják maguk után.
- Szükség esetén, önállóan használják a fésűt.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek (a szoros ruhadarabok le- ill. felvételéhez segítséget kérnek).
- Szükség esetén, időjárástól függően változtatnak öltözködésükön.
- Ruhájukat képesek ki- és begombolni, összehajtva a helyére tenni.
- Ruháikat óvják, számon tartják.
- Cipőjüket befűzik, megkötik a cipőfűzőjüket.
- Vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára.

3.2.3. Egészségfejlesztő program

Az egészségfejlesztés célja 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (1)(2)/, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen az óvodapedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Az egészség fogalma az Egészségügyi Világszervezet meghatározása alapján: „Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”

Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke.

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, így az óvodai egészségnevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermekek személyiségfejlesztésében.

Az óvodai egészségnevelés-egészségfejlesztés célja:

- a gyermekek egészségi állapotának megőrzése és erősítése;
- képessé tenni őket - életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően - a saját egészségüket meghatározó és befolyásoló tényezők felismerésére, az egészségvédelemmel kapcsolatos alapvető ismeretek elsajátítására.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

A teljes körű egészségfejlesztés feladatai:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás,
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- bántalmazás és erőszak megelőzése, - baleset- megelőzés és elsősegélynyújtás,
- személyi higiéné.

Egészséges táplálkozás

Célunk: az egészséges élelmiszerek, ételek, a korszerű táplálkozás iránti igény felkeltése.

Feladataink:

- A megfelelő étkezési szokások kialakítása.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés.
- A helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység.

- A családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása terén.

A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit. A szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálatl ételek elnevezését megtanítjuk a gyermekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvesítő ismereteket nyújtunk az ételről. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

A gyermekek az óvodai tevékenységek során folyamatosan ismerkednek meg a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére.

Az intézményi háromszori étkezési kereten felül a szülői támogatások révén a mindennapi zöldség és gyümölcs fogyasztás maximálisan biztosított.

A teljes körű egészségfejlesztés feladatai:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás,
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- bántalmazás és erőszak megelőzése, - baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- személyi higiéné.

Egészséges táplálkozás

Célunk: az egészséges élelmiszerek, ételek, a korszerű táplálkozás iránti igény felkeltése.

Feladataink:

- A megfelelő étkezési szokások kialakítása.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés.
- A helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység.
- A családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása terén.

A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit. A szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálatl ételek elnevezését megtanítjuk a gyermekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvesítő ismereteket nyújtunk az ételről. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket.

A gyermekek az óvodai tevékenységek során folyamatosan ismerkednek meg a gyümölcsökkel, zöldséggel. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére.

Arra törekszünk, hogy az étkezések során minél több gyermek kóstolja meg a különböző, számukra ismeretlen tejtermékeket. A szabadjáték során, valamint tervezett tevékenységek keretében beszélgetünk a tej fontosságáról, miért is szükséges az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetésére fokozott figyelmet fordítunk, számukra érzékenységüknek megfelelő étkezést biztosítunk.

A folyamatos folyadékpótlás a nap bármely szakában biztosított.

Felhívjuk a figyelmet, az otthoni reggeli és vacsora fontosságára, illetve arra, hogy kerüljék a családi étkezések során a túlzottan cukros, sós, zsíros ételek, és szénsavas, színezett italok fogyasztását. Részesítsék előnybe az egészséges, az alacsony zsírtartamú ételeket, a tejtermékeket, halat, baromfi húst, barna kenyeret.

Mindennapos testmozgás

Célunk:

- A testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése.
- A rendszeres testedzés szokássá alakítása.
- A rendszeres testmozgással kapcsolatos egészséges életvitel megalapozása.

Feladataink:

- A gyermekek mozgásigényének kielégítése.
- A természetes mozgáskedv megőrzése.
- A szervezet edzése.
- A rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése.

- Az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése.

A játékos mozgásra a szabad levegőn, rossz idő esetén a csoportszobában, tornaszobában eszközzel és eszköz nélkül, spontán és szervezett formában, minden nap lehetőséget biztosítunk. Folyamatos feladatunk a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, az alapvető szabályok megtanítása, valamint a gyermekek teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, állóképességének nyomon követése, fejlesztése.

A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások.

Időjárástól függően minimum napi 2-3 órát „levegő és napfény edzést” biztosítunk a fokozatosságot betartva. A szabadban való levegőzés csak akkor mellőzhető, ha kánikula, hőségriadó (II. illetve III. fokozat, extrém meleg) vagy zivatar, erős havazás, orkánszerű szél, sűrű köd vagy rendkívüli hideg van (-5 C fok alatti hőmérséklet). Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük (kivétel az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak, hőség- és UV-riadó esetén). Ezekben a hónapokban fokozott figyelmet fordítunk a bőrvédelemre és a folyamatos folyadékpótlásra.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzésének feladata:

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések. A beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb. kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval,

események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan. Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és véleménynyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (leburnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erő kifejtés, sok mozgás.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgezéses balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabadlevegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: milyen ember szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, értelmi, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A **gyermekbántalmazás** azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az **érzelmi bántalmazás** azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem-, és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Feladataink:

- Intézményünk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a

gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Az óvodáskorú gyermekek bűnmegelőzési programjának az „Ovi-zsaru program” témaköreinek (1-4) alkalmazása, feldolgozása a csoportokban. (Ismerkedés szabályai; Szabályok, utasítások betartásának fontossága; Idegen személlyel történő találkozás, kapcsolat, ajándékelfogadás szabályai: utcán, játszótéren, idegen lakásban; Otthon tartózkodás szabályai: telefonálás, idegen beengedése a lakásba)

Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Fontos, hogy rájöjjenek a gyermekek, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek játékos tevékenységek során megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, hogyan kell mentőt hívni), a sérülttel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása.

A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszerek: a szerepjáték, mesélés, bábozás, drámajáték, könyv és képpolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Az óvodáskorú gyermekek bűnmegelőzési programjának az „Ovi-zsaru program” témaköreinek (5-6) alkalmazása, feldolgozása a csoportokban (Veszélyes eszközök is lehetnek, nem játékszer: háztartási eszközök, szűrő-vágó eszközök használata, testi épség megóvása; Közlekedés szabályai).

A gyermekekkel az óvodai nevelési év elején, valamint szükség szerint, az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tapasztalatszerzések (tanulási-, párhuzamos tevékenységek, kirándulás stb.) előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- az irányított tevékenységek során előforduló veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük.

Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Célunk: a gyermekek egészségének védelme, a személyi higiéné iránti igény alakítása.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, a dajka részéről bensőséges ellátást igényel.

A napirend keretei között elegendő időt és amennyiben szükséges (az egyéni tempót, sajátos nevelési igényt és életkori sajátosságokat figyelembe véve) segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására.

Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára rendelkezésre álljon.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A test tisztántartásának (bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolásának) igénnyé alakítása, az ezzel kapcsolatos szokások alakítása, fejlesztése.
- A legfőbb személyi higiénés nevelési feladatunk: a kézmosás és fogmosás szokássá fejlesztése, valamint a WC- és a WC-papír használatával kapcsolatos helyes szokások kialakítása.

- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzésének és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- Észre veszik, ha bepiszkolódott a kezük, bőrük és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik.
- Csak a saját felszerelésüket használják.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- Segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

A napirend keretei között az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint (az egyéni tempót, sajátos nevelési igényt és életkori sajátosságokat figyelembe véve) segítünk, és elegendő időt biztosítunk.

A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket az időjárásnak megfelelően, rétegesen öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A ruházat legyen kényelmes (hosszú zsinóroktól, csatoktól... mentes), ne akadályozza a gyermeket, tudjon benne mozogni és érezze magát jól benne. Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, a kinti cipő/lábbeli és a kötelező, irányított mozgás tevékenység során használt tornacipő. Általános elvárások: legyen kényelmes, hajlékony a talpa, széles az orr-rész, és megfelelő a mérete. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat, cipőjüket mindig a helyére tegyék.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,

- Az önállóság fokozatos kialakítása.
- Az öltözködéssel kapcsolatos technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzárzás, ruhakifordítás elsősorban a szülő feladata. Az óvodai nevelés során e technikai elemek gyakorlása, gyakoroltatása, valamint a gyakorlás során fejlődő képességek, készségek: a testtudat, finommotorika, szem-kéz, szem-láb koordináció, téri orientáció, reláció szókincs (eleje háta... bal-jobb megkülönböztetése), aktív szókincs, fejlesztése a feladatunk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Teljesen önállóan öltöznek.
- Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.
- Önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.
- Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.
- Tudnak cipőt kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.
- Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Az alvási szokások alakítása, az ezzel kapcsolatos tudatosság és következetesség éppolyan fontos, mint az egészséges táplálkozás és a rendszeres testmozgás.

Az óvodában a változatos, minden érzékszervet igénybevevő tevékenységek, játékok során a gyermekek elfáradnak, ezért kiemelt figyelmet fordítunk a mindennapos pihenés biztosítására. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom. Az óvodában korszerű, a higiénés feltételeknek megfelelő gyermekfektetőkön alszanak a gyermekek; az ágynemű mosásáról a szülők gondoskodnak.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását rendszeres életritmus, megfelelő napirend A pihenéshez nyugodt, meghitt légkört biztosítunk: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is: alvókákkal, „otthoni kedvencekkel” való alvás biztosítása.

- Pihenés alatt a gyermekeket az egymás iránti toleranciára szoktatjuk: legyenek csendben, ne zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Ismerik és betartják a pihenő alatti szabályokat.
- Képesek nyugodtan, csendben pihenni minimum 1 órát.

Környezeti higiéné

Célunk: a természetvédelemmel, a hulladék kezeléssel, az energiatakarékossággal kapcsolatos feladatok tudatosítása.

Feladataink:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Az óvoda tisztaságának megóvására, rendben tartására nevelés.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A csoportszobák rendszeres szellőztetése.
- A megfelelő (egészséget óvó) fűtés-hűtés és világítás biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Rendeltetésüknek megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Ismerik, szükség szerint rendeltetésüknek megfelelően használják a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (lábtörölő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel, papírral.
- Szívesen és aktívan vesznek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem; növények óvása, gondozása).

Az egészségfejlesztési program megvalósítása, ellenőrzése, értékelése

Az egészségfejlesztési program megvalósítása érdekében nagyon fontosnak tartjuk a család és az óvoda nevelési elveinek összehangolását. A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvoda egészségfejlesztési programjáról, az egészséges életmóddal kapcsolatos óvodai szokásokról a szülőket már az óvodába lépés előtt (szülői értekezlet, ismerkedési délelőtt) tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának elengedhetetlen feltétele az egységes szemlélet megteremtése. A program megvalósításához számítunk a szülők együttműködésére.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása („Fejlődési Napló” vezetése) az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének folyamatos megfigyelésére, vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is.

3.3. Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés

A gyerekek fejlődésének tempója élet- és nevelési körülményei eltérőek. Különböznek egymástól testi, lelki, idegrendszeri sajátosságaikban, értelmi képességeik, nyelvi kifejezőkészségük, társas magatartásuk, érzelmeik, érdeklődésük, aktivitásuk terén. Ezért nagyon fontos a gyermekek életkörülményeinek, családi szokásainak, egyéni, sajátos nevelési szükségleteinek, anamnézisének ismerete, mely alapja a sikeres és hatékony nevelő-fejlesztő munkánknak.

A **befogadás** időszaka alapvetően befolyásolja a gyermek óvodához fűződő későbbi kapcsolatát, ezért lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülő és a gyermek a nyári időszakban, együtt ismerkedhessen az óvodai élettel, továbbá az érzelmi biztonságot nyújtó kedvenc játékukat, vagy tárgyukat magukkal hozzák az óvodába. Augusztus utolsó hetében új óvodásaink és szüleik számára ismerkedési napot szervezünk, melynek keretében megismerhetik egymást, a csoportban dolgozó felnőtteket, a házirendben rögzített, az óvodai élettel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat.

A gyermekek megfelelő szocializációjához, egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen az **érzelmi biztonságuk megteremtése**. A gyermekkel foglalkozó felnőtt és a gyermek kapcsolatában fontos

a következetesség, a határozott, de barátságos, toleráns és őszinte magatartás, a biztonságot nyújtó, az egészséges függőségi törekvéseket kielégítő, szerető és megértő pozitív nevelői attitűd. Ez biztosítja a gyermekek számára a jó közérzetet, nyugodt légkört, mely harmonikus tevékenységet tesz lehetővé, megkönnyítve ezzel a közösségbe való beilleszkedést.

Az óvodában a **közös tevékenységek** során alakulnak ki a társas kapcsolatok, bontakoznak ki a csoportra jellemző etikai szabályok, a gyermekek erkölcsi tulajdonságai. A személyes érintkezésnek, a kommunikációnak és az együttműködésnek közösségformáló szerepe van. A közösségi tevékenységek során formálódik a közösségi tudat, a közösségi érzés, a toleráns magatartás, és ekkor alakulnak ki a közösségi szokások és hagyományok.

Az óvodában a sokszínű és változatos tevékenységek során a gyermekek megtanulják az egymás felé fordulást, az együttműködést, az egymás, a másság és különbségek elfogadását, tiszteletét, melyek összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális- önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé.

Az óvodai élet szervezése segíti a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, figyelmesség, önzetlenség, elfogadás, igazmondás, tisztelet...) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat...) a szokás-és normarendszerének megalapozását.

A gyermekek modellkövetés útján sajátítják el azokat a magatartásmódokat, melyek szükségesek a közösségi léthez. Az együttjátás során felmerülő konfliktusok kezelésében, megoldásában fontos szerepe van a felnőtteknek. Ennek elsődleges forrása a szülő által nyújtott modell. Az óvodában felmerülő gyermekek közti konfliktusok megoldásának elősegítése, a gyermekekkel az erőszakmentes konfliktuskezelési technikák megismertetése elsősorban óvodapedagógusi feladat, de a helyzet mérlegelése után esetenként a szülőket is tájékoztatni kell a felmerülő problémáról, extrém esetekben szakember bevonása is indokoltá válhat.

Az óvodában dolgozó felnőttek viselkedésmintái meghatározó szerepet játszanak a gyermekek közösségi, társas viselkedésének alakulásában. Az óvodapedagógus személyisége, kommunikációja, bánásmódja modell értékével hat a csoporttevékenységek folyamatára és a gyermekek egyéni fejlődésére, továbbá az óvodapedagógus viszonya egy-egy gyermekhez hat a csoporton belüli gyermek-kapcsolatokra is.

Célunk:

- A gyermekek „lelki egészségének”, érzelmi intelligenciájának optimális fejlődésének elősegítése, érzelmi biztonságának megteremtése. Érzelmileg kiegyensúlyozott, őszinte, motivált gyermekek nevelése.
- A társadalom, a közösségi élet szempontjából fontos értékek, tulajdonságok közvetítése (hagyományápolás, környezettudatosság, a szülőföldhöz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, hazaszeretet...), megismertetése a gyermekekkel. Közösségi érzés, közösségi magatartás, közösségtudat kialakítása.
- Alapvető etikai normák, szokások szabályok megismertetése, elfogadtatása, elsajátíttatása és betartatása a gyermekekkel.
- A gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.
- az iskolai élethez szükséges szociális képességek fejlődésének segítése, fejlesztése.

Feladataink:

- Családias légkörben zajlik óvodai életünk, ennek előfeltétele, hogy óvodapedagógusaink, és a dajkák barátságos, otthonos környezetet teremtsenek a gyermekeknek.
- Programunk megvalósításának fontos feltétele, hogy az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés, mintaértékű kommunikáció jellemezze.
- Az egyes csoportoknak önálló, de egymáshoz kapcsolódó szokásrendszere van, amely elmélyíti a gyermekek közösséghez való tartozásának érzését.
- A csoportok öltözőjében a gyermekek jellel ellátott rajzainak helyet biztosítunk, mellyel el kívánjuk érni, hogy a gyermekek a közösségen belül is, mint egyén, nagy hangsúlyt kapjanak.
- Óvodánkban a „befogadás” ideje alatt a gyermekek fokozatosan ismerkednek az óvoda épületével, az őket körülvevő felnőttekkel és gyermekekkel.
- Nagyfokú türelemmel vesszük körül a gyermekeket, hogy hozzásegítsük őket az új környezet fokozatos elfogadásához.
- A gyermekek az óvodánkba behozhatják magukkal a kedvenc tárgyaikat (mese párna, kedvenc plüss figura), hogy az otthonosságot és a biztonságérzetet ezek a tárgyak is erősítsék.

- A gyermekek neveléséhez a szülőkkel, bizalommal teli kapcsolatra törekszünk.
- Közösségfejlesztő pedagógiai munkánkban az odafigyelést, a meghallgatást fontosnak tartjuk, a gyermekeket a saját érzéseinek elmondására, mások érzéseinek meghallgatására ösztönözzük.
- Óvodánk egyszerre kívánja elősegíteni a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, teret engedve az önkifejező törekvéseinek.
- Alapelvünk, hogy a gyermeket annak elfogadására, megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Fontosnak tartjuk, a szocializáció szempontjából meghatározó, a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlását, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás és normarendszerének megalapozását.
- Óvodánk a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja
- Ebben az életkorban elegendő, ha az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, a segítségadásban, illetve néhány együttélési szabály betartásában nyilvánul meg. (köszönés, játékeszközök helyrerakása stb.) A normák kialakulása és alkalmazása a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet.
- A gyermek óvodában eltöltött idejét úgy szervezzük, hogy mindvégig érezze az érzelmi biztonságot, az óvodapedagógus és a dajka elfogadó gondoskodását, szeretetét.
- Az óvodai jele (ha lehetséges) végig kíséri őt az óvodáskor végéig.
- A tervezett, szervezett tevékenységek és a közös programok segítenek a gyermekek számára a „másság elfogadására” fejleszti a gyermekek pozitív emberi magatartását, társaival való viszonyát, a versenyszellemet, kudarctűrést, figyelmet, türelmet, kitartást, egymás iránti figyelmességet, segítőkészséget.
- Irányt mutató, pozitív megerősítéssel önbizalom fejlesztése.
- Mindenki számára egyenlő esély biztosítása, az identitás megőrzése.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

Kiemelt feladatunk, hogy az óvodába érkezés pillanatától pozitív érzelmi hatások ériék a gyermekeket, olyan légkört teremtsünk, ahol a gyermekek megnyílnak, ahol kialakul bennük a bizalom mind a felnőttek, mind a gyermekek iránt.

A rendszeresen szervezett közös élmények kiemelkedően fontosak a sajátos nevelési igényű gyermekek közösségi, szocializációs nevelése terén, hiszen a közös tevékenységek során erősíthetjük az összetartozás érzését, az egymásra való odafigyelést, elősegítjük a másság, a társak elfogadását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek kötődnek az óvodához, szívesen járnak az óvodába, jól érzik magukat; elfogadják, szeretik egymást és a velük foglalkozó felnőtteket.
- Környezetükben jól eligazodnak, képessé válnak a kapcsolatteremtésre és együttműködésre felnőttekkel, gyerekekkel egyaránt.
- Képesek felmérni saját helyzetüket a csoportban.
- Én tudatuk kialakult, érzelmeiket érthetően kifejezik, szándékaikat képesek érvényesíteni.
- Társas kapcsolataik megszilárdultak, baráti kapcsolatokat könnyen kialakítanak.
- Megértik, elfogadják és tolerálják, hogy az egyes emberek különbözőek. Szükség esetén a tőlük elvárható módon segítséget nyújtanak.
- Magatartásuk érzelem- és indulatvezéreltsége csökken, képesek vágyaik teljesülésének késleltetésére /önfegyelem/, a kudarcok elviselésére.
- Képesek az akadályokat leküzdeni és a felmerülő problémákat önállóan, változatos módon megoldani, konfliktusaikat megfelelő módon erőszakmentesen kezelni.
- A szabályokat elfogadják és betartják /szabálytudat/.
- Az elkezdett tevékenységet befejezik /feladattudat/.
- Kialakul a szülőföldhöz való kötődés, tisztelik és becsülik szűkebb és tágabb környezetüket, fejlődik hazaszeretetük.
- Az alapvető viselkedési normákat követik, életkoruknak megfelelő erkölcsi és akarat tulajdonságokkal, szokásokkal rendelkeznek.

3.3.1. KONFLIKTUSKEZELÉS AZ ÓVODÁBAN

A szociális készségek gyermekkorban fokozatosan alakulnak ki és az életünk során ennek a területnek kialakulása tart a legtovább.

Az óvodai konfliktusok kialakulása gyakran a gyermek szociális fejlettségének, kapcsolatteremtő készségének hiányosságából adódnak. A konfliktusmegoldó készség, a sikeres társas kapcsolataink, eredményes cselekedeteink és kiegyensúlyozott lelkivilágunk egyik fő pillére.

A gyermeki közösségben való részvétel fejleszti a mások iránti érdeklődést, másrészt lehetőséget ad a versengésre. Ez természetesen összeütközésre ad alkalmat, törekszünk a legjobb megoldásra. Arra biztatjuk a gyermekeket, hogy konfliktusaikat lehetőség szerint próbálják meg egymás között megoldani.

Célunk:

- A gyermekek szociális képességeinek lehető legpozitívabbá formálása.
- A kapcsolatteremtő képesség hiányosságainak csökkentése.

Feladataink:

- Önálló konfliktusmegoldásra ösztönzés, saját tapasztalatok megélésére törekvés.
- A kialakult konfliktusnál csak szükséges esetben szólunk bele a megoldásba.
- A szociális készségek fejlesztése, alakítása változatos eszközökkel (pl: mese, báb, drámajáték).
- Pozitív példaadás a mindennapokban.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus, lehetőleg feszültségtől mentes légkör megteremtése.
- Különböző technikákat közvetítünk a gyerekek számára, mutassuk meg azokat a viselkedésmódokat, amelyeknek segítségével a jövőben elkerülheti, illetve megfelelő módon kezelni tudja problémáit, konfliktusait.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek alkalmassá válik a kisebb konfliktusok önálló megoldására.
- Kompromisszumra képessé válik a gyermek.
- Különbséget tud tenni pozitív és negatív viselkedési forma közt.
- Esetenként meggyőzhető logikus érvekkel.
- Elviseli és megbirkózik a konfliktusok okozta sérelmekkel.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

- A szokásrend kialakításánál legyünk figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekek képességeire is.
- Segítsük a gyermeket abban, hogy megértse, elfogadja a csoport szokás és szabályrendszerét.
- Az állapothoz igazodó elvárásokat támaszunk felé, növeljük önbizalmát.
- Segítsük társas kapcsolataik alakulását.

3. 4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés és anyanyelvi nevelés az óvodai nevelő-fejlesztő munka egészét, minden területét áthatja. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása a nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv a környezettel való kapcsolat, az önkifejezés, a gondolkodás legfőbb eszköze. Az értelmi nevelés a gondolkodási folyamat fejlődésén keresztül megalapozza az információszerző, az információkat feldolgozó és azokat alkalmazó tanulási stratégiákat. Ezáltal az értelmi- és anyanyelvi nevelés egymásra épülő, egymástól elválaszthatatlan kapcsolatot alkot.

A mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. A megkésett mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés megkezdése pedig lassítja a gondolkodás fejlődését.

A nyelv elsajátítása során két folyamat – a beszéd megértése és a beszéd létrehozása – egymást feltételezve és támogatva fejlődik. Az optimális beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya, gyermek, család...), megfelelő környezet, az idegrendszer megfelelő érettsége, ép beszéd és hallásszervek kellenek.

Az óvodában az anyanyelvi fejlesztés és nevelés alapja: az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs légköre, a beszélő környezet és a modellértékű mintaadás.

Az anyanyelvi fejlesztés alapja a gyermek beszédállapotának az ismerete. A gyermek kommunikációs nehézségei, interakciós zavarai, beszédfejlődésének nagymértékű elmaradása esetén az óvodapedagógusnak logopédus segítségét kell kérnie.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvodapedagógus példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése. A gyermek azt utánozza, amit hall és úgy, ahogyan hallotta, ezért lényeges a környezetében élők helyes és szép beszéde. Az óvodapedagógusnak, pedagógiai

asszisztensnek, dajkának törekednie kell beszélgetés közben a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására, mely segíti a gyermek gondolkodásának, képzeletének fejlődését is.

Az óvodában a beszélő környezet hatására, a beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi, szinte észrevétlenül tanulja meg környezetétől a nyelvtanilag helyesen felépített mondatok szerkesztését.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. A szabadjáték során több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, megértenie, metakommunikatív jeleiket (tekintet, mimika, gesztus...) megfejtenie. Fontosnak tartjuk, hogy a szabadjátékon túl, életszerű helyzetekben, természetes módon minden gyermek beszélgessen arról, ami foglalkoztatja, érdekli.

Az óvodapedagógusok igyekeznek olyan kommunikációs helyzeteket teremteni, amik lehetőséget biztosítanak a párbeszéd gyakorlására, az önkifejezésre, az élmények felelevenítésére, mely növeli a gyermekek beszédkedvét, interaktív kommunikációs aktivitását.

A magyar népmesék, a népi mondókák, versek, népdalok a legszebb és legértékesebb anyanyelvi fejlesztési eszközök. A mindennapos mesélés, verselés, éneklés mellett számos hagyományos és korszerű módszerrel (bábozás, dramatizálás, dramatikus és szituációs játékok segítségével; anyanyelvi és beszédtechnikai játékokkal) igyekszünk gyermekeink optimális anyanyelvi fejlődését elősegíteni, biztosítani.

Célunk:

- A gyermekek érthető, tiszta, kifejező, hatásos és meggyőző, megfelelő tempójú és hangsúlyú kommunikációjának, beszéd készségének a kialakítása.
- A gazdag aktív szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel, metakommunikációs bázissal rendelkező, az önmagát, gondolatait, élményeit, elképzeléseit, érzelmeit kifejezni és megértetni, valamint másokat meghallgatni tudó gyermekek nevelése, akik helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladataink:

- Biztonságot nyújtó, elfogadó, beszédet motiváló (képek, könyvek, újságok...) környezet megteremtése, ahol a gyermekek bátran megszólalhatnak és beszélhetnek.
- A gyermekek beszédállapotának felmérése, megismerése.

- A gyermekek meghallgatása, kérdéseik megválaszolása, beszédkedvük felkeltése és fenntartása.
- A nyelvtani szabályoknak megfelelő beszédmodell nyújtásával a helyes beszéd kialakítása: a hangsúly, hanglejtés, hangszín, hangerősség, beszédritmus megfelelő használata.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- Beszédészlelés, beszédhallás és beszédmegértés fejlesztése.
- Az érzelmek, gondolatok, tapasztalatok szóbeli kifejezőképességének fejlesztése.
- Új fogalmak értelmezése, aktív szókincs bővítése.
- Ismert, kitalált mesék, történetek elmondására ösztönzés.
- Együttműködés a logopédus szakemberrel (rögzített hangok gyakorlása).

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

- Olyan nyugodt légkör kialakítása, ahol fejlődik a gyermek beszédkedve, beszédértése.
- Szakemberek bevonásával az anyanyelvi készségek, képességek fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Gyermekeink képesek a hangok észlelésére, helyes képzésére, a szavak, illetve mondatok megértésére, alkotására.
- Mondataikban változatosan és helyesen használják a főneveket, igéket, mellékneveket, számneveket, névutókat, igeidőket.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókészletüket, választékosan, gazdag szókincssel beszélnek, mesélnek. Az új és ismeretlen kifejezések jelentésére rákérdeznek.
- Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, törekszenek a történések logikai, időrendi sorrendjének követésére.
- Ismerik és használják az udvariassági szófordulatokat.

- A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédjükben.
- Szívesen nézegetnek könyveket, folyóiratokat, beszélnek, mesélnek a képekről.
- Figyelmesen, nyugodtan képesek végighallgatni mások megnyilatkozásait.

Értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben. A mindennapokban komplexen megvalósuló értelmi nevelést és fejlesztést a gyermekek kíváncsiságára építjük, melyhez változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzési alkalmakat (látens és perceptuális tanulási lehetőségeket) biztosítunk. A gyermekek a színes, változatos tevékenységeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Célunk

- Az értelmi képességek optimális fejlődését elősegítő feltételek megteremtése.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, célirányos bővítése, kognitív képességeiknek fejlesztése.
- A gyermekek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítsanak el, értelmi képességeik úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudják oldani, tudjanak eligazodni a világban.
- A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá tegyék őket az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Feladataink:

- A belső érést, fejlődést segítő külső ráhatások, inger- és élmény gazdag környezet biztosítása.
- A gyermeki érdeklődés, kíváncsiság felébresztése, illetve fenntartása, a figyelem ráirányítása a környező világ szépségeire, érdekességeire, eseményeire.
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása.
- Játékos cselekedtetéssel, szenzitív, az élménypedagógia eszközeivel az észlelés, érzékelés, figyelem, emlékezet, képzelet, kreativitás, gondolkodás, elemi számolási készség fejlesztése.

- Önálló ismeretszerzésre, cselekvésre, aktív, alkotó gondolkodásra készítés.
- A képességfejlesztést differenciáltan, az egyéni képességek, és fejlődési ütem figyelembevételével végezzük.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

- A gyermekek készség- és képességfejlesztésénél figyeljünk arra, hogy a gyermekek életkori sajátosságai mellett az egyéni fejlettséget, képességeket, készségeket is vegyük figyelembe.
- Adjunk lehetőséget arra, hogy a gyermek megnyíljon, és fontos, hogy sikerélményhez juttassuk.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek kíváncsiak, érdeklődőek környezetük változásai, eseményei iránt.
- Motiváltak, keresik, kutatják, vizsgálják a jelenségek okát.
- Képesek a velük kapcsolatos élmények feldolgozására.
- Koruknak megfelelően észlelésük differenciált, megfigyeléseik egyre pontosabbak, felismerik és megnevezik a mennyiségi, térbeli, geometriai és időbeli viszonyokat, képesek összehasonlítani, csoportosítani; ok-okozati, időbeli összefüggéseket értelmezni (kauzális gondolkodás); elemi következtetéseket megfogalmazni.
- A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodáson túl megjelenik az elvont, nyelvi gondolkodás szintje.
- Képesek egyszerű problémák önálló megoldására, ismereteiket, tapasztalataikat (egyéni sajátosságaikhoz mérten) jól alkalmazzák a különböző élethelyzetekben.
- Élményeiket képesek kreatív, sajátos, egyéni módon, szabadon kifejezni: mozgásban, játékban, vizuális alkotásokban.
- Rendelkeznek az iskolába lépéshez, a tanuláshoz szükséges pszichikus funkciókkal, kognitív képességekkel (figyelemösszpontosításra való képesség, reprodukív emlékezet, gazdag képzelet, problémamegoldó gondolkodás, kommunikációs készség)

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

4. 1. Személyi feltételek

A Köznevelési Törvény, illetve az Önkormányzat költségvetésének függvényében változnak a személyi feltételek.

Elsődleges szempontunk, hogy minden munkakörre megfelelő szakmai végzettség mellett, a folyamatos továbbképzés legyen a kollega célja.

Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, így reális képpel rendelkezik a nevelő, oktató munka humánerőforrás szükségletéről.

- A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében és folyamatosan jelezzük a fenntartó számára.
- A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában a belső motiváltság, a szakértelem és az egyenletes terhelés kiemelt hangsúlyt kap.
- Elsődleges szempont, hogy a pedagógusok végzettsége, képzettsége megfeleljen a nevelő, oktató munka feltételeinek, az intézmény deklarált céljainak. Ezt már az új munkaerő kiválasztásánál és a továbbképzési terv elkészítésénél is figyelembe vesszük.
- Ötévente elkészítjük továbbképzési programunkat, melynek elkészítése a munkatársak bevonásával, az intézményi szükségletek és az egyéni életpálya figyelembe vételével történik.
- Folyamatosan nyomon követjük a továbbképzési programban és a beiskolázási tervben leírtakat, ha szükséges, akkor korrigáljuk.
- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Minden pedagógus folyamatosan eleget tesz a törvény által előírt 120 órás továbbképzési kötelezettségének. A továbbképzési terv elkészítésénél figyelembe vették az intézmény programját támogató elképzeléseket és a pedagógusok egyéni érdeklődését, karrierépítését. A mindennapi élet szervezését és lebonyolítását a törvényben előírt végzettségű és létszámú személyzet biztosítja.

A gyermekek fejlesztését az alábbi szakemberek segítik:

- utazó logopédus
- utazó gyógypedagógus

4. 2. Tárgyi feltételek

Az óvoda működéséhez szükséges feltételek biztosítottak. Az önkormányzat és a képviselőtestület is fontos feladatának tekinti az óvodáskorú gyermekek fejlesztését, ennek érdekében mindig segítő szándék jellemzi.

Foglalkozási és fejlesztőjátékkal való ellátottságunk jó. A költségvetés, a pályázati forrás, illetve a szülői munkaközösség minden évben lehetővé teszi eszköztárunk gyarapítását.

Technikai és informatikai eszközeink megfelelőek (TV, DVD lejátszó, számítógép, laptop, fénymásoló, internet, CD lejátszó, diavetítő)

A tornaszoba, a sokféle mozgásfejlesztő játék biztosítja a gyermekeknek a változatos mozgásformák gyakorlását, az egészséges életmód kialakulását, a mozgás szeretetére való nevelést.

Az udvarunk jól felszerelt, tágas, biztosítja a gyermekek számára a levegőn is a nagymozgások fejlődését, a szabad önfelelt játék lehetőségét.

Programunknak megfelelően a gyermekek tevékenykedve ismerhetik meg a változó világot, megfigyelhetik az állatok, növények fejlődését, az évszakok változásait.

Az óvoda épülete 2000 négyzetméteres telken fekszik, alapterülete 500 m².

Az épület beosztása:

- 4 foglalkoztató terem

- 1 fejlesztő szoba
- 4 öltöző
- 3 vizesblokk
- 1 melegítőkonyha
- 2 irodahelység
- 1 raktár
- 1 éléskamra
- 1 játéktároló
- 1 tornaszoba
- 1 tornaszertár

4. 3. Az óvodai élet megszervezése

Óvodánk hétfőtől-péntekig 6³⁰- 16³⁰-ig tart nyitva.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt.

4.3.1. Napirend

A napirend segítségével alakítjuk ki a csoport stabil szokásrendszerét, amely biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését, helyes életritmusát, és minden tevékenységhez, fejlesztéshez a szükséges időkeretet.

A napirendben meghatározott tevékenységek megvalósítása során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit, aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenységek időtartamát, tempóját, módszereinket.

Napirendünkben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek (étkezés, pihenés), melyek segítik a gyermekeket eligazodni az időben, ritmust adnak a napjuknak, és érzelmi biztonságot nyújtanak számukra.

Az időtartamok meghatározása során a tevékenységek közötti harmonikus arány megteremtésére törekszünk. A tevékenységek közötti belső arányok meghatározása az óvodapedagógus feladata,

melyet az adott csoportban dolgozó felnőttek (óvodapedagógus – dajka - pedagógiai asszisztens) közösen valósítanak meg.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások alakulását. A gondozási tevékenységeknél is nagyon fontos az óvodapedagógus – dajka - pedagógiai asszisztens együttműködése.

A napirenden belül az idő legnagyobb részét a gyermekek legalapvetőbb tevékenysége, a játék tölti ki.

Az évszakokhoz igazodva határozzuk meg a szabad levegőn töltött tevékenységek időtartamát, mely az egészséges életmódra nevelésben, a mozgásigény kielégítésében fontos szerepet játszik. Fontosnak tartjuk a téli időszakban is a rendszeresen szabad levegőn végzett testmozgást, mellyel a gyermekek szervezetének ellenálló képességét növeljük, immunrendszerét erősítjük.

Javasolt napirend

Időtartam	Tevékenységek
6 ³⁰ - 12 ⁰⁰	<p>Érkezés az óvodába.</p> <p>Szabadjáték a csoportszobában/udvaron közben párhuzamosan szervezett tevékenységek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - testápolási teendők; - tízórai- folyamatosan szervezett; - az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tapasztalatszerzések/tanulási tevékenységek; - differenciált, egyéni fejlesztések; - mozgásos tevékenységek; - gyümölcsfogyasztás. <p>Szabadjáték az udvaron/séta/kirándulás.</p>

<p>12⁰⁰- 16³⁰</p>	<p>Testápolási teendők. Ebéd. Testápolási teendők. Mese. Pihenés. Testápolási teendők. Uzsonna Szabadjáték a csoportszobában/udvaron.</p>
--	--

3.3.2. Hetirend

A hetirendet a pedagógusok a csoport fejlettsége és a célok figyelembevételével állítják össze, melyet a csoportnapló tartalmaz.

A hetirend összeállításának szempontjai:

- változatos tevékenységek kövessék egymást
- heti egy alkalommal a mozgás, mint kötelező foglalkozás jelenjen meg
- a témához kapcsolódóan, élménynyújtás, tapasztalatszerzés, kirándulás
- csoportok összehangolása
- Minden terület jelenjen meg a hét valamely napján, a célokhoz, feladatokhoz igazodóan.

A napirendhez hasonlóan a hetirendben is vannak stabil, rendszeres, a szokásokat megalapozó tevékenységek, ugyanakkor lehetőség van arra, hogy az óvodapedagógus rugalmasan valósítsa meg a heti tervben meghatározott tevékenységeket.

A hetirendtől az óvodapedagógus eltérhet, a tevékenységek megvalósítását rugalmasan változtathatja a hét folyamán.

A tervszerű tevékenységek rendje és időkerete csoportonként változik.

A hetirendben a gyermekek életkorát és egyéni fejlettségét figyelembe véve naponta biztosítani kell a gyermekek mozgásigényének a kielégítését, rendszeres mozgásfejlesztését. Hetente egy alkalommal minden korcsoportban kötelező egy kötött formában szervezett mozgásfejlesztő tevékenység. A befogadás tapasztalatait figyelembe véve a 3-4 éveseknél az óvodapedagógus döntési jogkörébe tartozik, hogy mikor vezeti be a mozgásos tevékenységnél a kötött szervezeti formát.

Javasolt hetirend

Az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tapasztalatszerzések, tervezett tevékenységek.

Kötetlen vagy kötött formában:

- Verselés, mesélés: naponta
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: heti egy alkalommal
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka: heti egy alkalommal
- Külső világ tevékeny megismerése: környezeti nevelés, környezetismereti tapasztalatok szerzése: heti egy alkalommal
- Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tapasztalatok szerzése: heti egy alkalommal (középsős és nagycsoportos korú gyermekeknél)
- Mozgás: heti egy alkalommal (kötött formában); játékos mozgásos tevékenységek, mozgásfejlesztő játékok: naponta

4.4. Az óvoda kapcsolatrendszerei

4.4.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, azzal együtt, azt kiegészítve szolgálja, segíti elő a gyermek optimális fejlődését. Ennek legalapvetőbb feltételei a családdal való hatékony együttműködés és folyamatos kapcsolattartás.

Az óvodai nevelőmunka a családokkal való szoros együttműködéssel lehet csak eredményes. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig

magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyek hozzájárulnak a gyermek alapos megismeréséhez, az óvoda-család kapcsolatának erősítéséhez.

Az óvodapedagógus gyermekismerete, pedagógiai és pszichológiai felkészültsége, a gyermek fejlődéséért érzett felelőssége megfelelő alapot teremt a családokkal való eredményes együttműködéshez.

A családi nevelés hatásának döntő szerepe van a gyermekek egészséges testi, érzelmi és értelmi fejlődésében. Az óvodás gyermek optimális fejlődését az otthon érzelmi biztonsága alapozza meg. Magatartását, érzelmi életét, érdeklődését később is a családtagokat összekötő kapcsolatrendszer, a család életmódja, nevelési stílusa, pedagógiai kultúrája határozza meg.

Az óvoda az egyéni sajátosságokat figyelembe véve megerősíti, továbbfejleszti a gyermek alapvető szokásrendszerét, hozzájárul személyiségének sokoldalú kibontakoztatásához, segítheti a családi szocializáció esetleg kedvezőtlen hatásának enyhítését, fejlődésbeli elmaradás esetén kompetens szakember bevonásával segíti elő a hatékony egyéni fejlesztést.

Az óvoda és család együttműködésének célja:

A család és az óvoda nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, kiemelten a gondoskodó, óvó-védő, a gyermek fejlődését támogató, szeretetet adó családi nevelés elősegítésére törekszik.

Az együttműködésünk alapelvei:

- az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni;
- fontos, hogy az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósuljon meg, melynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás;
- a nyitottság, empátia, tolerancia kölcsönös érvényesülése: a pedagógusok részéről a szülők problémáinak meghallgatásában megértés, tapintat a segítségnyújtás formáiban (a szülők egyéni stílusának respektálása, a szülő segítése gyermeke viselkedésének értelmezésében); a szülők részéről a köznevelési intézmény szokásainak, szabályainak elfogadása.

Feladataink:

- a szülő-óvodapedagógus folyamatos kapcsolattartásának biztosítása, konstruktív kommunikációjának megvalósítására törekvés;

- az információáramlás lehetőségeinek biztosítása;
- egyéni igények, szokások figyelembevétele, személyes bánásmód alkalmazása;
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációs folyamatának segítése
- feltételek megteremtése a szocializációs különbségekből adódó hátrányok kompenzálására

Az együttműködés, kapcsolattartás formái:

- napi tájékoztatások, beszélgetések
- szülői értekezlet
- írásbeli értesítések
- zárt facebook csoportokon keresztül
- féléves értékelések
- fogadóórák
- ünnepek
- kézműves családi délelőtt vagy délután
- nyílt nap
- ismerkedési délelőtt
- telefon
- óvoda honlap

A napi tájékoztatások, beszélgetések alkalmával folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket az óvodában történt eseményekről, gyermekük fejlődéséről, valamint információkhoz jutunk a családban történt gyermekkel kapcsolatos eseményekről.

A gyermekek fejlődésével kapcsolatosan csak az óvodapedagógusok, a logopédus és gyógypedagógus adhat felvilágosítást a szülőknek.

Az együttműködés konkrét formái az éves munkatervekben, eseménynaptárban rögzítettek.

Óvoda - Szülői Szervezet

Az Óvodai Szülői Szervezet fontos szerepet tölt be az óvoda és a család kapcsolatában. Számíthatunk kezdeményező, véleménynyilvánító, koordináló munkájára, együttműködésére. A szülők segítőtársként vesznek részt rendezvényeinken, ünnepeinken, kirándulásainkon. A Szülői

Szervezet Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint éves Munkaterve alapján, a hatályos törvényi szabályozók figyelembevételével végzi tevékenységét.

Célunk: a hatékony, konstruktív együttműködés kialakítása, a gyermekek optimális fejlődésének elősegítése, mindenek felett álló érdekeik biztosítása.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók;
- intézményi honlapon
- éves intézményvezetői beszámoló

4.4.2. Az óvoda – Fenntartó kapcsolata

Fenntartó önkormányzatunkkal napi munkakapcsolatban állunk.

A fenntartóval való kapcsolat elsődleges célja az intézmény zavartalan, törvényes és költséghatékony működésének biztosítása.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések,
- tájékoztatók;
- éves intézményvezetői beszámoló.

4.4.3. Az óvoda és más intézmények kapcsolata

Óvoda - Iskola

Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a Kislángi Tamási Áron Általános Iskolával.

Egymás nevelési céljainak kölcsönös megismerésére törekszünk.

Az óvoda és iskola együttműködésének célja és feladata:

- Az óvodából iskolába történő átmenet előkészítése, megkönnyítése a leendő iskolások, szüleik és tanítóik számára.
- A gyermekek iskolai beilleszkedésének, sikeres iskolai beválásának segítése érdekében hatékony együttműködés az óvoda és az iskola pedagógusi és a nevelőmunkát segítő szakemberek (gyógypedagógus, logopédus) között.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése.

Az együttműködés, kapcsolattartás formái

- intézményvezetői konzultációk
- kapcsolattartói megbeszélések
- szakmai konzultációk (óvodapedagógusok – tanítók - nevelőmunkát segítő szakemberek /logopédus, gyógypedagógus)
- nyíltnapok
- e-mail üzenetek
- telefon
- intézményi honlapok

Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálat

A Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálat a gyermekvédelmi, családtámogatási feladatok ellátásában, problémák kezelésében nyújt segítséget. A családsegítő munkatárs rendszeresen tartja a kapcsolatot az intézményvezetővel.

Elsődleges célunk a gyermekvédelmi feladatok hatékony megvalósítása az óvodában.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- jelzőrendszeri konzultációk; esetmegbeszélések;
- esetjelzések
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók;

Egészségügyi hálózat

Orvos - védőnői szolgálat

Elsődleges célunk a gyermekek egészségvédelme, a prevenciós munka, egészségnevelési program hatékony megvalósulása.

Az együttműködés, kapcsolattartás formája:

- Sürgős esetben segítségkérés.
- Státusz vizsgálatok (A vizsgálatokra a gyermeket a szülővel együtt az orvosi rendelőbe hívják be.).
- Tisztasági szűrés: védőnő, félévente, ill. szükség szerint, fejtetű vagy parazita-fertőzéses tünetek észlelése, bejelentések esetén.

Pedagógiai Szakszolgálatok

Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Enyingi Tagintézménye

A szakszolgálat szakemberei szakértői vizsgálatokat végeznek, javaslatot tesznek a beiskolázáshoz; a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő (BTM), valamint részképesség gyengeséget mutató gyermekek ellátásával kapcsolatos fejlesztésére; szakmai segítséget, tájékoztatást nyújtanak aktuális kérdésekben.

A **Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat** végzi a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek diagnosztizálását. A vizsgálatot követően szakértői szakvéleményt állítanak ki. Ez alapján történik az érintett gyermekek ellátása.

Az SNI gyermekek szakszerű ellátása érdekében kapcsolatot tartunk a:

- FPSZ Beszédivizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó Korai Fejlesztő Oktató és Gondozó Tagintézménnyel,
- FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó Korai Fejlesztő Oktató és Gondozó Tagintézménnyel,
- FPSZ Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó Korai Fejlesztő Oktató és Gondozó Tagintézménnyel,
- Vadaskert Alapítvánnyal.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélések;
- esetmegbeszélések
- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók.

EMMI, Oktatási Hivatal (POK, Pedagógiai Szakmai szolgáltatások)

Az intézmény törvényes működésének felügyeletét a Nemzeti Erőforrás Minisztérium és az Oktatási Hivatal látja el.

Az Oktatási Hivatalban a Pedagógiai Oktatási Központok (POK-ok) biztosítják és koordinálják a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat, valamint gondoskodnak a szaktanácsadói hálózat, továbbá a pedagógusok munkájának külső, egységes kritériumok szerinti ellenőrzését szolgáló tanfelügyelői-hálózat hatékony és teljes körű működtetéséről.

Kapcsolattartás formái:

- telefon;
- e-mail üzenetek;
- hivatalos írásbeli értesítések, tájékoztatók;
- konferenciák;
- továbbképzések.

Egyházak:

Az Egyházak számára, kezdeményezésük esetén biztosítjuk a helyiséget a gyermekek szabad vallásgyakorlásához, a vallás- és hitoktatásához, hittanfoglalkozások tartásához, felekezettől függetlenül.

Kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélés;
- telefon;
- e-mail üzenetek.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

5. 1. Játék

A játék a gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, ezért az óvodai nevelés leghatékonyabb nevelési, fejlesztési eszköze. A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől, a mozgástól, a világkép és a tudat kialakulásától. A játék a gyermek önmegvalósítása, érzelmeinek és vágyainak, lelkiállapotának önkifejezése, fejlettségének legjobb mutatója. A játék fejlődése a gyermek személyiségfejlődésének a tükré. A gyermek személyiségfejlődése a szabadjátékban a legintenzívebb. Az utánszolás, a tevékenységi vágy, az önállósulás, az értelmi, motoros képességek, a kommunikációs készség, az érzelmi, akarati tulajdonságok, a szociális magatartás mind-mind a játékban fejlődik ki. A gyermekek játéktevékenységének megfigyelése során az óvodapedagógus értékes tapasztalatokat szerezhet az egyes gyermekek fejlődéséről (érzelmi-hangulati állapot, érzelmi sérülések, értelmi képességek, beszédfejlődés), valamint társas kapcsolatainak (barátságok, együtt játszó csoportok, alá-, fölé-, mellérendeltségi viszony, irányítás, elfogadás) alakulásáról.

Az egészséges, harmonikusan fejlődő gyermekek esetében az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önkifejezés kifejlődésének lehetőségét, a tehetségigéreték kompetenciáinak kiemelt fejlesztését támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, inger gazdag környezetet, és biztosítjuk a szabadjáték minden feltételét. Az egyenlőtlen fejlődés, regresszió esetén a plasztikus, fejlődőképes idegrendszer öngyógyító tendenciáinak erősítését támogatjuk. A szabadjáték feltételeinek megteremtésével, a tevékenységek megszervezésével, de elsősorban a gyermek saját aktív tevékenységén keresztül segítjük fejlődését, illetve kezdeményezett játékok segítségével a kompetencia határok betartása mellett fejlesztjük képességeit. Játék közben a gyermek derűs, felszabadult, a játék örömforrás számára, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. A saját értelmezésben, újra átélte élmények feszültségoldó hatásúak, melyek pozitívan hatnak a fejlődő gyermeki személyiségre. Az élmények meghatározó szerepet töltenek be a játékban. Hiszen a gyermek élményeit játékában éli újra át. Ez segít élményei, tapasztalatai feldolgozásában.

Játékában igénye, kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot, így egyben feszültség levezető, problémamegoldó funkciót is betölt.

A gyermek állandó késztetést, hajlandóságot mutat a játékra, ami egyben vágy megjelenítés is. Ugyanis a gyermek kíváncsisága, óhaja mindig beteljesülhet játékában. Keresi helyét a felnőttek világában.

A játékban fejlődő „társigény” az ötletek elfogadására ösztönözi a gyermeket, kialakul alkalmazkodó képessége, az együtt játszás pedig kreatív együttműködését hoz létre.

A játék folyamán konfliktusok, szülehetnek a birtoklási vágyból, önérvényesítő törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből. Ezen problematikus helyzetek önálló megoldása, egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés stb., gyakorolható a játékban. Az „én” tudat dominanciája mellett, megjelenik a „te” és a „mi” fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése, amelynek hatására a gyermek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására. A játék, mint alapvető gyermeki elfoglaltság, áthatja, illetve megalapozza a későbbi tevékenységformákat. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

A játék lehet a gyermek szabadjátéka és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék.

A **szabadjáték** közben az óvodapedagógus támogatása, segítsége, ötletadása a gyermek igényeihez igazodik. A gyermek kötetlenül, szabadon eldöntheti, hogy a játékból mikor kíván kilépni, illetve meddig akar benne részt venni. A gyermek játék közben szinte észrevétlenül tanul. Ezért napirendünkben a *rugalmasságot* szem előtt tartva a *párhuzamosan végezhető tevékenységekre* helyezzük a hangsúlyt, így a gyermekek elsődleges tevékenységére a játékra fordított egybefüggő, viszonylag hosszú idő biztosított. A szabadjáték folyamatosságának érdekében az óvodapedagógus elegendő időt ad az elmélyült játék kibontakozására, a játék befejezésére, a játék megszakítása esetén lehetőséget ad a játék későbbi folytatására.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásban, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is meg kell mutatkozni.

Kezdeményezett játék: Az óvodapedagógus által pedagógiai szándékkal kezdeményezett, tervezett játékszituáció, játékos cselekedtetés, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet.

Az egyes játékfajták kiemelt személyiségformáló hatása

Gyakorló játék:

Ritmikusan ismétlődő, manipulációs, gyakorláson alapuló megismerő tevékenység, amely során fejlődik a gyermek, szem - kéz koordinációja, dominanciája és térérzékelése. A finom mozgások elemeit különféle változatokban próbálhatják ki gyakorlójátékaik során. Eközben fejlődnek érzékszervei, gyakorolják a látást, hallgatást, tapintást; mozgásuk összerendezetté válik.

A gyakorlójáték legfőbb jellemzője a funkció öröm. A tevékenység során a gyermekek megismerik önmagukat, gyakorolják a nagymozgásokat, megtanulják összehangolni a mozdulataikat, ismerkednek tárgyi környezetükkel, az őket körülvevő tárgyi világ fizikai jellemzőivel. A játék gyakorlás során fejlődnek érzékszerveik, fejlődik nagymozgásuk, finommotorikájuk, mozgáskoordinációjuk, térészlelésük, tapintásos észlelésük, verbális készségük. A gyakorló játék elemei (mászás, futás, rakogatás...) a későbbiekben bonyolultabb, összetettebb játékokban is megőrződik.

Szimbolikus szerepjáték:

A szimbolikus szerepjátékok (a színlelő, fantázia, fikciós, alkotó, dramatikusjátékok) során a gyermekek az őket körülvevő világból szerzett benyomásaikat, élményeiket képezik le. Eljátszhatják örömeiket, vágyaikat, félelmeiket, haragjukat, a valóság számukra lényeges elemeit. A „mintha” helyzetek megteremtése, különböző szerepek felvállalása és betöltése hozzájárul a gyermek komplex személyiségfejlesztéséhez.

Fejleszti: viselkedéskultúrájukat, alkalmazkodó képességét, aktivitását, segítőkészségét, empátikus képességét.

Ilyen „mintha” helyzetek betöltésére és különböző szerepek felvállalására kerülhet sor a népi dalos játékok eljátszása közben. Mint pl.: Koszorú, koszorú... dalos játékban a koszorú, vagy Benn a bárány, kinn a farkas... dalos játékban, az állatok szerepét tölthetik be a játszó gyermekek.

Lehetőséget biztosítunk arra is, hogy a gyermekek irodalmi, és személyes élményeiket szabadon választott kötetlen módon dramatizálással és/ vagy bábozással is feldolgozhassák,

megjeleníthessék. A játék során alakul szocializációs készségük, közösségi magatartásuk, társas kapcsolataik, kommunikációjuk, erkölcsi, akarati tulajdonságaik, kognitív képességeik. A szerepjátékban a gyermekek élethelyzeteket alkotnak újra. Ehhez számos eszközre van szükségük. A rendszeres, ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. Egy-egy mese megjelenítésében legyen résztvevő az óvónő modellt adva ezzel egy-egy szereplő megformálásához. Alkalmat adunk, hogy a gyerekek saját elgondolásuk alapján játsszák el az önként választott darabot. Érdeklődést felkeltő bábjátékkal kedvet ébresztünk bennük a bábozáshoz. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a látottakat ők maguk is eljátszhassák, kedvenc bábokat mozgathassák. Fejlesztve mind ezekkel, a pozitív elemek tükröződését a cselekedetekben, empátiát segítő magatartásformák erősítését, a konfliktus helyzetek megoldását, kifejezőképességét érzelmi hangulat kialakulását. Legfejlesztőbb ez a tevékenység, ha maga a gyermek készíti el, teremti meg a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközöket, tárgyakat, ez még inkább motiválja őt a tevékenységben való részvételre.

Szabályjáték:

A szabályjátékok előre meghatározott szabályok szerint folynak. A leggyakrabban játszott óvodai szabályjátékok a mozgásfejlesztő (pl. fogócska, bújócska, labdajáték) és értelmi képességeket fejlesztő játékok (pl. memória, kirakó, társas, kártya, logikai, stratégiai...), valamint az énekes játékok és népi játékok. A tevékenységek során fejlődnek a gyermekek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságaik, fejlődik szocializációs készségük, szabálytudatuk, önfegyelmük, önismeretük, önértékelésük.

A szabályok pontos betartására való törekvést, az egymásért folytatott játéktevékenység örömeinek kialakulását, mozgásigény kielégítését, illetve értelmi képességek fejlesztését segítjük elő az egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokkal, amelyek könnyen betarthatók, megtanulhatók. A népi dalos játékok gazdag eszköztára rengeteg lehetőséget biztosít a különböző szabályok megtanulására, illetve betartására, hozzájárulva ezzel a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztéséhez.

Konstruáló játék;

A gyermek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság. Fontos, hogy a gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét. Hiszen ez hozzájárul az egyéni elképzelések, ötletek megvalósításához; az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségéhez; az összerakosgatás és a szerkesztés örömeinek kibontakozásához.

A konstruktív játékhoz kapcsolódva megjelenik a barkácsolás, elsősorban az óvónő által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek aktív bevonásával hoz létre. Segítsük, hogy ők is aktívan kapcsolódjanak be a szerkesztés folyamatába, javítási műveletekbe átérezve munkájuk örömét, eredményét. A valamit létrehozni igénye a kreativitás mellett fejleszti az értelmi és társas képességeket.

Célunk:

- A játék mindennapi, legfontosabb, a pszichikumot, mozgást, kreativitást, a gyermek személyiségét fejlesztő, élményt-szabad képzettársításokat követő- adó tevékenység legyen.
- A játék örömforrást jelentsen, a gyermekek belső szükségleteinek, vágyainak kielégítését szolgálja.
- A gyermek számára örömet okozzon maga a szabad cselekvés manipuláció elképzelés.
- A gyermek a játék közben ismerkedjen a világgal, tapasztalatokat szerezzen, reagáljon. Sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét, fejlődjön tájékozódó képessége, gazdagodjon érzelmi, illetve közösségi élete.
- A gyermekek személyiségének optimális, harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A játéktevékenységen keresztül érzelmi, akarati tulajdonságaik alakítása; szociális, társas viselkedésük, magatartásuk formálása.

Feladataink:

A játéktevékenységhez szükséges feltételek biztosítása:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése, és folyamatos fenntartása.
- Inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezet kialakítása.
- A különböző játékfajták eszközeinek a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. (Áttekinthető tárolás, optimális mennyiségű játékeszközök, és a játékcseré biztosítása.)
- A játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek játékigényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék.
- A csoportszobában is használható mozgásos játék biztosítása.

- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása, mely élményforrás lehet a gyermek számára.
- A gyermekek ismeretében élményeket előhívó, az önálló tapasztalatszerzést elősegítő tárgyakról való gondoskodás.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás játékvásárláshoz.

A játék támogatása:

- A gyermekjáték választásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése, differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel, együttjátás.
- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- A gyermekekkel foglalkozó felnőttek (óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka) modellértékű viselkedése hiteles kommunikációja.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás: testi épségüket veszélyeztetik, a konfliktust nem képesek önállóan megoldani, zavarják egymást; továbbá a játékok épségének megóvása, baleset megelőzés céljából.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, a felnőttek is játszótársként vegyenek részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekében szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő alakítása.
- Egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

Feladataink az SNI-s gyermekek nevelésében:

- Beszéd fogyatékos gyermekek esetében a kommunikációkészségek fejlesztésén túl a társakkal való együttműködés intenzív támogatása, felnőtt személyes közreműködésével (együttjátás).
- Mindig rendelkezésre áll a gyermekkel való kommunikáció segítésére. A társak elfogadó attitűdjének erősítése.

- Pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében elsősorban az eszközök használatát ismertetjük meg, együttjátszással segítjük a játéktevékenységek alakulását, társak elfogadását, együttműködés és társas kapcsolatok formáinak saját szintjén történő kialakulásának segítése.
- A játékhelyek kialakításánál fokozottan ügyelni kell szükség esetén nyugalmas elvonulás lehetőségének biztosítására.
- További kiemelt feladat a megfelelő mennyiségű és minőségű érzékszervi és mozgás ingerek biztosítása, testi épségének védelmében.
- A pedagógus attitűdje elfogadó, mely segíti a gyermek közösségbe való beilleszkedését.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére

- Örömmel, önfeledten játszanak, megértik és elfogadják egymás gondolatait, tevékenységének logikáját.
- Szívesen bekapcsolódnak az óvónő által kezdeményezett nyelvi – értelmi képességet fejlesztő és drámajátékokba.
- A környezetükben megfigyelt, tapasztalható jelenségeket képesek feldolgozni és újra alkotni.
- Önállóan kezdeményeznek szerep – és szabályjátékokat, egymáshoz és a szabályokhoz tudnak alkalmazkodni. Elfogadják egymás véleményét, javaslatát, a konfliktusokat megoldják.
- Örömmel báboznak, vesznek részt dramatikus játékokban. Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan készítenek, játékokban felhasználják azokat (bábok, fejdíszek, stb.) Szívesen vállalnak szerepet.
- Játékokban elmélyültek, kitartóak. Több napon keresztül képesek egy játéktémában együttjátszani, együttműködni.
- Képesek játékokhoz szükséges eszközök kiválasztására, élményeik eljátszására.
- Képesek egyéni ötleteik vagy élményeik alapján építeni, konstruálni. - Képesek építmények lemásolására. A játéktémákhoz konstruktív módon képesek létre hozni - a rendelkezésre álló tárgyakból, tárgyak segítségével – különböző játékeszközöket, építményeket. - A barkácsoláskor létrehozott eszközöket felhasználják játékokban, és továbbfejlesztik azokat.
- Szabályjáték során betartják a szabályokat, másokat is figyelmeztetnek a szabályok betartására.
- Játéktevékenységük során, társas kapcsolataikban megjelennek az óvodában elsajátított viselkedési szabályok, gesztusok, beszédbeli kifejezésformák is.

- Egészséges versenyszellemben tevékenykednek.
- Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszenek. Elfogadják egymás véleményét, javaslatát, a konfliktusokat megoldják. Képesek problémahelyzeteket megoldani (dominó, puzzle, kártya).

5. 2. Verselés, mesélés

Az irodalmi élmény a gyerekek érzelmi nevelésének egyik leghatékonyabb eszköze. A mese, vers biztosítja az emocionális együttélést, a szereplőkkel való azonosulást. Az irodalmi szövegek formai elemeinek jelentős érzelemgazdagító szerepe van. A mesélés az érzelmi intelligencia fejlesztésének az alapja, a derű forrása. A belső képek kialakításának elengedhetetlen feltétele, alapja a hallott szavak varázsa, a gyakori szóbeli, szemtől-szembe mesélés. Meg kell adni a tiszteletet a mesének. A gyermekirodalom és az erkölcsi nevelés kapcsolata elválaszthatatlan. A jó mese normákat közvetít, szerepmintákat nyújt, erkölcsi tartalma van. Az elvont erkölcsi fogalmak-becsület, igazságosság, őszinteség, jóság vagy hazugság, önzés nagyravágyás-a mesében a hősök cselekvése, beszéde által válik értelmezhetővé a gyerekek számára. A „Mese-vers” tevékenység hozzájárul a gyermek szocializációjához is: megtanul, csendben figyelni és együtt dolgozni a társaival. Az értelmi képességek fejlesztésének hatékony segítői a mesék, versek, történetek. Anyanyelvi-kommunikációs mintája beépül, alakítja a gyerekek kommunikációját. A gyermekirodalmi alkotások, elsők között mutatják meg, közvetítik az anyanyelv szépségét, élményét, így érzelmi és logikai kötődést, alakítanak ki a gyerekekben a nyelvhez. Az élményszöveg finomítja a gyermeki beszédpercepciót és produkciót. Olyan speciális nyelvi tapasztalat, amely fokozza a beszédaktivitást és egyben támogatja, elősegíti az árnyalt nonverbális kommunikációt. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot

is meglevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célunk:

- A 3-7éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének elősegítése, nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése a gyermekirodalom esztétikai-művészi hatásaival, a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel.
- Komplex élménynyújtás, komplex személyiségfejlesztés az irodalom szeretetének megalapozása
- A mesélés biztosítsa a gyermek lelki nyugalmát.
- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállításakor figyelünk, hogy érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalom megismertetése. Az óvónő figyeljen a gyermekek életkori sajátosságára.
- A beszédprodukciónak tartalmi és formai oldalát is fejlesszük:
 - tartalmi bővítés: szókincs és grammatika fejlesztése, mondat- és szövegalkotás segítése
 - formai bővítés: beszédtechnika (tisztá beszéd kialakítása: légzéstechnikai, artikulációs és fonémahallást, ejtést segítő játékok)

- A gyermekek ne csak befogadóként, hanem alkotóként is vegyenek részt irodalmi nevelésben, önálló mesealkotással, rigmusok mondogatásával, történetek elbeszélésével.

Feladataink:

- Törekedjünk új mesés és verseskönyvek bemutatására, a könyvtárhasználat tudatosítására. Teremtsünk lehetőséget a könyv iránti érdeklődés kibontakoztatására és a könyvvel való bánásmód helyes elsajátítására.
- Fektessünk nagy hangsúlyt, élményalapú beszélgetésekkel, anyanyelvi játékokkal, valamint a pedagógusok mintaadásával.
- A beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése.
- A mesék, versek által a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, érzelmi intelligenciájuk fejlesztése.
- Átékelhető esztétikai élmény nyújtása.
- A fantázia működésének segítése.
- Önkifejezés, önismeret elősegítése.
- A gyermek látókörének bővítése, a világ sajátos megismerésének biztosítása értékközvetítés.
- A belső képteremtés képességének kialakítása, fejlesztése.
- Az anyanyelv szépségének, árnyaltságának felismerése, a kommunikáció élményének megélése.
- A mesék, történetek által a kulturális sokszínűség, a „másság” és a „közös” bemutatása.
- A kortárs művészet, irodalom, nyelv, humor óvodai jelenlétének biztosítása.
- A gyermekirodalmi alkotások személyiségformáló, képességfejlesztő hatásának érvényesítése (csoport-hatás, egyéni /differenciált bánásmód).
- A mese és versélmény komplexitásának kibontása: más művészeti ágak, tevékenységek együttes, egymás kiegészítő hatásának érvényesítése az irodalmi nevelésben (pl. dramatizálás, bábozás, élményfestés, kreatív zenei játékok, szimulációs gyakorlatok, mozgás-utánpótlás).

A mesejáték, mesedramatizálás:

- A mese hőseinek bőrébe bújva a kiélés lehetősége, a feszültség terhétől való megszabadulás, az emberi test, cselekvésetétikai minőséggé emelése jellemzi. Az ilyenkor megszülető játék a mese feldolgozása, reprodukálás, kiegészítve a fantáziával.
- Az irodalmi élményének kiteljesedését segítő, fejlesztő módszerekkel mutatjuk be:
- beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, gyakorlás és ismétlés.
- A gyermek mesehallgatás során feloldást kap félelmeire, szorongásaira.
- Mindig legyen egy csipetnyi humor, hogy létrejöjjön a szorongásoktól mentes, derűs közeg, melyben természetessé válik a beszéd, a mimika, a gesztus, a hang, a testbeszéd, a testnyelv.
- Kihaszználjuk az IKT adta lehetőségeket (CD, diavetítő, DVD).

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Az irodalmi anyag összeállításánál figyeljünk arra, hogy a gyermekek életkori sajátosságai mellett az egyéni fejlettséget, képességeket, készségeket is vegyük figyelembe. Adjunk lehetőséget, hogy a gyermek megnyíljon, juttassuk sikerélményhez.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a gyerekek szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat, rigmusokat
- várják, igénylik a mesehallgatást
- szívesen báboznak, dramatizálnak a társaik szórakoztatására
- tudnak meséket, történeteket kitalálni, s ezt képesek mozgásban megjeleníteni
- gondosan bánnak a könyvekkel
- szívesen vesznek részt irodalmi foglalkozásokon
- egyénileg is vállalkoznak mondókák, versek, mesék elmondására
- képesek önálló mesemondásra, azt többnyire szöveghűen adják elő.
- megjelenik beszédükben, játékukban, rajzaikban a mese, vers hatása.
- az irodalmi élmény során megismert új szavakat, aktív szókincsükben használják.
- beszédük árnyalt, értelmes hangsúlyozású, metakommunikációjuk kifejező.

- képesek összefüggően beszélni képekről, ok-okozati összefüggéseket elmondani.
- képesek a pozitív és a negatív érzelmek pontos elhatárolására.
- képesek erkölcsi ítéletek megfogalmazására.
- szét tudják választani a mesét és a valóságot, kialakult a mesetudatuk.

5. 3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában az ölbeli játékok, népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, és a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, felkeltik a zenei érdeklődését. Közben formálódik a zenei, esztétikai ízlése, fogékonysága. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermektáncok, néptáncok és népi játékok elősegítik a hagyományok megismerését, tovább élését. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, éneklési készségének, harmonikus mozgásának) és zenei kreativitásának alakításában. A zenei nevelés akkor hatásos, ha nem csak készségeket fejleszt, hanem a dalolás, a zeneművek meghallgatása élményt, örömet is jelent a gyermek számára. Az átélt vidám éneklés emléke egy életen át elkíséri, és alapot ad éneklési kedvnek, zenei ízlésének fejlesztéséhez. Nagy a felelőssége az óvodának, hogy jó irányba terelje a gyermek bontakozó zenei érdeklődését.

A zenei nevelés időben és térben összefonódik a gyermek nevelésének többi feladataival. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékozásra. Az ének-zene és a hozzá kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés és a séták.

Óvodánkban Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei neveléssel kívánjuk leginkább fejleszteni óvodásainkat. A zenei nevelés anyagát a magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világából merítjük az aktualitáshoz, alkalmakhoz, ünnepekhez rendelve. Zenehallgatási anyagként a népdalok, kortárs művészeti alkotások mellett környező népek dallamvilágából is merítünk.

Biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, hagyományőrzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megtartását, és emelését.

Célunk:

- A zene, az éneklés, dalosjátékok, mondókák, megismertetése, megszerettetése, az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése, a zenei kreativitás kibontakozásának elősegítése.
- a magyar népi játékok és hagyományok megismertetése.
- a gyermekek zenei ízlésének formálása.
- A gyermekek művészeti fogékonyságának alakítása a zenehallgatási lehetőségek által (élő előadás, hangszeres játék, igényesen kiválasztott hangfelvételek).
- A zenei „anyanyelv”, zeneértés megalapozása.

Feladataink:

- A megfelelő légkör kialakításával kellő motiváltságot teremtünk az énekléshez, mondókázáshoz.
- Megteremtjük a közös játékhoz szükséges feltételeket (tér, idő, hely, eszköz).
- Megerősítjük a gyermek spontán kezdeményezéseit.
- A zenei nevelés anyagát elsősorban a magyar mondóka és dalkincsből válogatjuk, melyekkel elősegítjük a nemzethez való tartozás érzésének kialakulását.
- A fokozatosság elvét követjük a zenei anyag feldolgozásában, és a zenei képességek fejlesztésében is.
- A dalok, mondókák kiválasztásában figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait és egyéni képességeiket (pl. hangkészlet, terjedelem, ritmikai vonatkozások).
- A népdalok éneklésével, a gyermeki néptáncsal, és a népi gyermekjátékok által megismertetjük a gyermekeket a hagyományokkal
- A gyermekeket megismertetjük még más népek dalaival és igényes kortárs művészeti alkotásokkal, hangszerekkel, mozgásformákkal és táncos mozdulatokkal.

- Törekszünk a zene megszerettetésére, a közös játéokra, éneklésre.
- A zenehallgatás élményének biztosításával motiváljuk a gyermekeket a zenei élmény átélésére, befogadására, szeretetére. Olyan népdalokat és műzenei alkotásokat választunk, melyeket mi magunk is szép esztétikai élményt nyújtva tudunk előadni.
- Kihasználjuk az IKT eszközök nyújtotta lehetőségeket is a zenehallgatás területén (cd stb.).
- A dalanyagot összehangoljuk a zenei feladattal, mely által fejlesztjük hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket, zenei formaérzéküket, mozgáskultúrájukat.
- A kiolvasók, kiszámolók, a dalos játék szövegeiben előforduló mennyiségek, számlálások segítségével serkentjük a matematikai gondolkodást.
- A gyermekek nyelvi képességét is fejlesztjük a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A gyermek értékelését egyéni képességeikhez viszonyítva végezzük.
- Törekszünk arra, hogy mozgásuk rendezettebbé, harmonikusabbá, szebbé váljon.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél a mozgásban, ritmikában rejlő fejlesztési lehetőségek célirányos kihasználására törekszünk (beilleszkedés segítése, anyanyelv, mozgás, kreativitás fejlesztése) és egyénre szabott feladatokat is biztosítunk.
- Segítjük a felszabadult, örömteli éneklést.
- Fejlesztjük az együttműködést a közös éneklés kapcsán.
- Zenével formáljuk, fejlesztjük személyiségét.
- Mozgásukat fejlesztjük ritmikus mozgásformák gyakorlásával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Zenei tevékenységeik mindinkább tudatosá, önállóvá válnak.
- Játékos mozdulataikat, tánc lépéseiket, könnyed, tiszta éneklésüket figyelmesen illesztik társaik mozgásához, énekléséhez.
- A feladatokat, a játékban vállalt szerepüket igyekeznek önállóan megoldani.

- A gyermekek egyöntetűen, középerős hangon, lágy hangszínnel, artikulált szép szövegkiejtéssel tudnak énekelni minél tisztábban, bátran, élvezettel.
- A mondókákat pontos hangzólejtéssel, jól hangsúlyozott folyamatos beszéddel, lüktetéssel mondják.
- Egyedül, gátlások nélkül énekelnek a magyar néphagyományokból merített dalokat, és alkalmi dalokat, az óvoda hagyományaihoz igazítva.
- Felismerik és megkülönböztetik a zenei fogalompárokat, a magas és mély viszonyát hang és térérzékeléssel összekapcsolják.
- Halkan és hangosan segítség nélkül is énekelnek egyenletes tempóban.
- Érzik és érzékeltetik a gyors és lassú közötti különbségeket.
- Tempókülönbséget más fogalompárokkal is összekapcsolják pl: magas-gyors, mély-lassú.
- Megkülönböztetik és felismerik egymás hangját, többféle zörejt, a természet és a közlekedés hangjait, és csoportban megismert hangszerek hangját.
- Dalokat dúdolásról és hangszeres játékról is felismerik.
- Dalokat nem csak hangosan, hanem magukban is tudnak énekelni.
- Zenei képzeletük, alkotó kedvük spontán énekelgetéssel, rögtönzéssel alakul. Tudnak az egyenletes lüktetés tartásával, játékos mozgások végzésével énekelni.
- Képesek az óvónő énekelt kérdésére önállóan énekelve válaszolni.
- A mondókák és a dalok ritmusát helyes beszédritmussal, tapssal, és különböző mozdulatokkal is képesek megjeleníteni. A ritmusról felismerik a dalokat.
- Megkülönböztetik a ritmust az egyenletes lüktetéstől, a szünetnél nem állnak meg az egyenletes érzékeltetésekor.
- Bátran és kedvvel használják a kezükbe adott ritmushangszereket, mellyel képesek kíséni a csoport énekét, ritmus-zenekart alakítanak.
- Egyszerű és természetes mozdulatformákat alkotnak, képesek változatos térformákkal, szép testtartással, arckifejezéssel és tekintettel táncos mozgásokat végezni.
- Képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra pl: dobantás, sarok koppantás, forgás egyedül, társsal, stb.
- Óvónő segítségével is képesek térformákat alakítani. Pl.: kör, csigavonal, hullámvonal.

- Élvezettel, átéléssel, érdeklődve hallgatják a zenét.
- Ismernek népi-és műdalokat, más nemzetek dalait.

5. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, a konstruálást, a kézimunkát, a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedést, és a környezetalakítást.

Az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlesztésnek.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. Segíti a gyermek téri, formai és színeképzetének kialakulását, gazdagodását.

Megismerkedhetnek különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai elemeivel; az eszközök használatával.

Az ábrázolás fejlesztésének alapja a látható világ "láttatása", megfigyelése. Sétákon, kirándulásokon és műalkotásokon keresztül kiválasztjuk mindazt, ami tágabb környezetünkben érdemes arra, hogy jobban megfigyeljük, rögzítsük, emlékezetünkbe vessük, és vizuálisan birtokba vegyük.

Mindezt sok mozgással, cselekvéssel, a vizuális észlelő funkciók együttműködésével valósítjuk meg, mivel e közvetlen érzékszervekkel történő megismerés kelti fel a gyermekben az alkotói kedvet. Így céltudatosan fejlesztjük a gyermek esztétikai fogékonyságát.

Minél több egyéni és közös élménynyújtásra törekszünk, mert az intenzív élmény emeli a gyermeki munka kifejezésének szépségét.

A vizuálisan érzékelhető szépség világát a gyermek közvetlen környezetében is megteremtjük, mert a mindennapi tárgyak, berendezések a különböző események számtalan és állandóan visszatérő élményhez juttatják.

Értékelésünk a technikai készség dicséretén túl kiterjed az átélés, a fantázia, az önálló, sémáktól eltérő, tartalmas kifejezésre is.

A vizuális nevelés szoros kapcsolatban van a többi nevelési területtel, sokoldalú fejlesztés válik általa lehetővé; hiszen ez az a tevékenysége a gyerekeknek, amelyben kifejezhetik önmagukat a dolgokról, jelenségekről, szerzett ismereteiket, véleményüket, gondolataikat, és további lehetőséget nyújt az ismeretek gazdagítására, elmélyítésére.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Célunk:

- Hozzásegíteni a gyermekeket az alkotás élményéhez és öröméhez, egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.
- Hozzájárulni belső képeik gazdagításához.
- Kialakítani a képi-plasztikai-, kifejező-, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességüket.
- Formálni esztétikai érzékenységüket, igényességüket.
- Fejlesztani a vizuális észlelést – érzékelést (tér, forma, és színeképzetek gazdagítása), a rövid- és hosszú távú emlékezetet, valamint a képi gondolkodást és kreativitást.
- Gazdagítani élmény-, és fantáziavilágukat.
- Megismertetni a gyermeket az eszközök használatával; a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival.

Feladatunk:

- Az esztétikai nevelés feltételeinek megteremtése.
- Az ábrázolás különböző fajtáinak bemutatása, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés.
- Megismertetjük a gyermekeket a népi kultúra, hagyományaink, gyökereink ápolásával, a multikulturális javakkal.

- Tudatosan és tervszerűen fejlesztjük manipulációjukat, finommotorikájukat, szem-kéz koordinációjukat, kitartásukat, téri és síkbeli tájékozódásukat, monotónia tűrőképességüket.
- Az érzelmi nevelés fontos eszközeként a gyermekek önkifejezését erősítjük, lehetőséget adunk, hogy minél több élményt átélve valósíthassák meg elképzeléseiket.
- Az alkotómunka során fejlesztjük a gyermekek gondolkodását (analizál, szintetizál, különbséget tesz, ítéletet alkot, következtet).
- Új megoldások keresésére, biztonságos, takarékos, kreatív megoldásra, gondolkodásra biztatjuk őket (környezettudatosság, újrahasznosítás). –
- Folyamatosan gyűjtünk felhasználható, újrahasznosítható anyagokat, a családok bevonásával.
- Tapasztalat-, élménygyűjtés lehetőségeinek megszervezése.
- Technikai alapelemek és eljárások elsajátíttatása.
- A tevékenység ízlésformáló hatásának kihasználása: modellnyújtás, a szép iránti fogékonyság kialakítása.
- A vizuális befogadóképesség fejlesztése.
- Olyan tevékenységek megszervezése, amelyek felébresztik és kielégítik a gyermek érdeklődését, spontán módon motiválják a cselekvésre, táplálják alkotó kedvét, fantáziáját, kreativitását.
- A gyermekekkel megismertetjük a tevékenységhez használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot.
- Hangsúlyt fektetünk a kapcsolódó egészségügyi és viselkedésbeli szokások kialakítására.
- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Felkelteni a gyermekben az ábrázolás iránti kedvet, sok- sok gyakorlási lehetőséget biztosítani számukra.
- Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait. Ennek megfelelően a kisebbek számára vastag eszközöket és nagyméretű felületeket biztosítunk.
- A balkezeseknek is biztosítunk megfelelő eszközt, pl.: balkezes olló.

- Az ábrázoló tevékenységekhez szükséges megfelelő hely, idő, eszköz biztosítása.
 - o Megfelelő hely kialakítása balesetvédelmi szempontból is fontos, valamint a nyugodt, elmélyült szabadidős ábrázoláshoz is szükséges egy elkülönített állandó hely létrehozása. Az ábrázolás minden eszköze állandó helyen, tároló polcokon könnyen elérhetőek, kérés nélkül elvehetőek legyenek.
 - o A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységeit a gyerekek a nap folyamán önállóan választhatják, és annyi időt tölthetnek vele, amennyit szeretnének.
 - o Kedvükre alkothatnak a rendelkezésükre álló időben az eszközök (gyurma, ceruza, olló, zsírkréta, papír, színező) segítségével.
- Megfelelő légkör kialakítása, megteremtése. Az ábrázoló tevékenységhez alkotó hangulatú légkört teremtünk, amelyben szívesen, buzgón próbálkozhatnak egyedül a gyermekek. Kötetlen légkörben a gyerekek szívesen tevékenykednek, alkotnak. Mi magunk is gyakran rajzolunk, mintázunk, építünk példát mutatva a gyermekek számára.
- Maga a tevékenység, s ennek az öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
- Együtt örülünk a gyerekekkel felfedezéseiknek, egyéni megoldásaiknak.
- A gyermek ábrázoló tevékenységének fejlődése tükrözi ismereteit, képességeinek szintjét, érzelmi megnyilvánulásait.
- E tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
- Az ábrázoló tevékenység fejlődését úgy segítjük, hogy hagyjuk, hogy a gyerek a saját szintjén, a saját elgondolásai szerint, a saját élményeit alkossa meg. Csak akkor segítsünk, ha elakad, vagy kéri a segítséget. Ebben az esetben sem a felnőtt sémákat adjuk át a gyerekeknek, hanem az ő gondolataiba, elképzeléseibe helyezkedjünk bele, és így adunk technikai segítséget vagy ötletet a továbblépésre.
- Az ábrázoló tevékenységek iránt kevés érdeklődést mutató gyerekeket érdekes témával, eszközzel, technikával igyekezzünk motiválni. A gyerekek alapos ismerete szükséges ahhoz, hogy a gyerek érdeklődését fel tudjuk kelteni. A rajzolást elsősorban finommozgás

fejletlensége miatt kerülnek, főként a fiúk. Oda kell figyelni ezekre a gyerekekre és fejlettségüknek megfelelő feltételek biztosításával próbáljuk őket sikerélményhez juttatni.

- A tevékenység a lényeg, nem az elkészült „mű”.
- Értékelés. Kialakítjuk az értékelés, önértékelés képességet, tudjanak beszélni, véleményt formálni saját és társaik munkájáról.
- A legfontosabb, hogy a gyerek örömmel tevékenykedjen, újra és újra alkosson, próbálja megvalósítani elképzeléseit.
- A tehetségigéretnek bátorítása.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

- Feladatunk, hogy felkeltsük a gyermekekben a cselekvési, alkotási vágyat.
- Egyéni képességeikhez igazodó differenciált fejlesztést, sikerélményt biztosítunk.
- A vizuális ábrázolás által fejleszthetjük a kreativitást, szem-kéz koordinációt, az ingerek feldolgozásával segíthetünk a környezet pontosabb felfogására, a valóság megismertetésére.
- Igyekszünk *egyéni képességeiket* figyelembe véve, differenciáltan adni a feladatokat, mindenkit sikerélményhez juttatva, hogy örömeiket leljék az adott tevékenységben.
- *A sajátos nevelési igényű, kiemelt figyelmet igénylő* gyermeknél jó lehetőség érzelmeik kibontakozására, megélésére, feldolgozására is.
- Egyénileg segítünk nekik, a különböző technikákat munkafogásokat többször megismételve, javítva, segítve, elmagyarázva, biztatva, dicsérve őket.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek fogékonyak a művészetekkel, a népi kultúrával kapcsolatos esztétikai élmények befogadására.
- Egyéni képességeiknek megfelelően képesek saját elképzeléseik megvalósítására, a vizuális önmegvalósításra.
- Az ábrázoláshoz, rajzoláshoz, festéshez, kézimunkához szükséges eszközöket, anyagokat ismerik, tudják azok helyét.

- A különböző technikákat önállóan alkalmazzák, nyitottak az új befogadására, alkalmazására.
- Képzeletük gazdag, bátran kísérleteznek a képi megjelenítés formái között.
- Ismerik és alkalmazzák a közös munka során a munkamegosztást és az ehhez kapcsolódó szabályokat.
- Helyes ceruzafogással rajzolnak, vonalvezetésük biztos.
- Manipulációjuk, finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk, kitartásuk, téri és síkbeli tájékozódásuk, monotonia tűrő képességük egyéni képességeikhez igazodóan fejlett.
- Ismereteik, gondolataik, élményeik kifejezésére bátran, biztonsággal használják az ábrázolás képi-plasztikai kifejezőeszközeit. Közvetlen megfigyelés alapján képesek kiemelni a megkülönböztető jegyeket, szín és formabeli tulajdonságokat, hangulati elemeket.
- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban.: változatos alakú zárt és nyitott terek elkerítése, lefedése, az építmények egyensúlyának megteremtése.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat, biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Formaábrázolásuk változatos, megkülönböztető jegyek, jellemző formák hangsúlyozása (pl.: fiú, lány, nyuszi, tulipán)
- Emberábrázolásban megjelennek a részformák (haj, ruha, stb.), próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Szem - kézmozgásuk összerendezett (finommotorika).
- Helyesen fogják és használják a ceruzát, ecsetet, ollót.
- Vonalvezetésük balról jobbra halad.
- Színek megkülönböztetése, ismerete, alapszínek megnevezése, árnyalatok.
- Örülni tudnak a „szépnek”, az egyéni és közös alkotásoknak. A közös munkák értékelése során tudnak saját és társaik munkájával kapcsolatban szóbeli véleményt nyilvánítani. Megbecsülik egymás alkotásait.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.

- Fokozott önállósággal képesek alkalmazni a megismert technikákat. Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Késztetést érznek arra, hogy figyelmüket összpontosítsák, technikai tudásukat aktivizálják.
- Ábrázolás során kitartóak, akár több óvodai napon keresztül is képesek ugyan azon témán munkálkodni.
- Tevékenységük során ügyelnek környezetük rendjére, önmaguk és munkájuk tisztaságára.

5. 5. Mozgás

A gyermekek mozgásfejlődése az óvodáskorban rendkívül intenzív és szenzitív. A természetes mozgások, a különböző mozgásformák gyakorlása elősegítik az idegrendszer érését, fejlődését. Az óvodáskor a mozgás és érzékelés finom összehangolódásának az időszaka. A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, a mozgásműveltség fejlesztésében. Rugalmas napirendünk lehetőséget biztosít a mindennapi testedzésre: a járással, futással, csúszással, kúszással, mászással, különböző ugrásokkal, dobásokkal kombinált mozgásos játékokra. A gyermekek hatékony mozgásfejlesztése érdekében kihasználjuk a rendszeres séták és kirándulások lehetőségét is.

A közös örömmel, jó hangulatban végzett mozgás közben többek között fejlődik a gyermekek pozitív énképe, a társakhoz való alkalmazkodása, önuralma, önértékelése, egészsége, versenyszelleme, feladat- és szabálytudata, az együttműködési készsége, toleranciája, finommotoros és térbeli tájékozódó képessége, mozgáskoordinációja, értelmi képességei. A mindennapos mozgás pozitívan hat fizikális növekedésére is. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló

gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célunk:

- A mozgás megszerettetése, tudatos mozgásigény kialakítása, mozgáskedv fokozása.
- A szervezet sokoldalú fejlesztése, egészséges életmódra nevelés.
- Olyan feltételek biztosítása, amely elősegíti, hogy a gyermek fejlődése belső motivációval legyen elérhető.
- Fizikai képességek fejlesztése
- A rendszeres mozgás által a légző, keringési szervek teljesítőképességének növelése, a csont és izomrendszer teherbíró képességének fokozása, a mozgásügyesség fejlesztése.
- Kooperatív mozgás
- Az akarati tulajdonságok fejlesztése, kitartás, kudarcűrés, önfegyelem.

Feladataink:

- A mozgásos tevékenységekhez szükséges feltételek biztosítása, (hely, idő, eszköz, módszer)

- A kéz finommozgásának, valamint a nagymozgások, egyensúlyérzék fejlesztése (egyensúlyfejlesztése, szem-kéz- láb koordináció, ritmikus tevékenységgel, ritmusérzék fejlesztése)
- Testséma fejlesztése. (Testrészek ismerete, test koordinációjának alakítása, testfogalom kialakítása, a lateralitás fejlesztése, a dominancia erősítése)
- A mozgáson keresztül a szociális képességek fejlesztése (társakhoz való alkalmazkodás, szabály és feladattudat alakítása, együttműködő és tolerancia képességük fejlesztése.
- A fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitás előkészítése, illetve a sikeres mozgásos feladatok elvégzésével önbizalom, és önértékelés növelése.
- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekek minél hosszabb időn keresztül a szabad levegőn való tartózkodására.
- A gyermekek mozgásigényét a lehetőségekhez képest maximálisan elégítse ki!
- Adjon ötleteket a gyermekeknek olyan mozgásos játékokhoz, amelyeket önállóan is képesek játszani.
- Szervezzen versenyjátékokat, így a mozgást biztosító játékok kialakítják a gyermek szabálytudatát.
- Figyeljen a fokozatosságra, és az egyes gyermekek terhelhetőségére.
- Az esetleges /testi hibák, lúdtalp, hanyag tartás stb./ kialakulásának megelőzése érdekében alkalmazzon célzott, speciális gyakorlatokat.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet, jelentsen a gyermekek számára.
- A fokozatosság, a rendszeresség elvének betartása.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

- A nehezebben szocializálható, lassabban fejlődő gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez szükség esetén szakemberek segítségét kérjük.
- Elegendő helyet, időt biztosítunk mozgásigényük kielégítéséhez.
- Az óvodai nevelésben a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb szinten álló, sajátos nevelési igényű, (érzékszervi, értelmi, vagy mozgássérült) hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelését szükség esetén megfelelő

szakemberek közreműködésével és az óvodapedagógusok mindennapi egyéni bánásmód alkalmazásával biztosítjuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Legyenek képesek a kúszás, csúszás, mászás végrehajtására tudjanak lassan és gyorsan járni
- Képesek legyenek menet közben az irányváltásra.
- Tudjanak léglabdát a társhoz gurítani
 - Ismerjék főbb testrészeiket.
 - Ismerjék a test előtt, mögött, alatt, fej felett fogalmakat
 - Ismerjék az egyenletes járást
 - Tudjanak egymáshoz alkalmazkodva párosával járni
 - Tudjanak lassú iramban egyenesen és körbe járni
 - Tudjanak kört alkotni kézfogással
 - Segítséggel gurulóátfordulást végrehajtani
 - Legyenek képesek a léglabdát legalább két kézzel lepattintani, elkapni, folyamatosan a földhöz ütögetni és célba dobni
 - Tudjanak néhány megismert egyszerű futójátékot, fogójátékot a szabályok magyarázata nélkül eljátszani
 - Kialakul a harmonikus, összerendezett mozgás
 - Kialakul a játékok közben az egészséges versenyszellem
 - Az általuk ismert futó-, fogó-, és labdajátékokat szívesen kezdeményezik.
 - Képesek keskeny felületen, egyensúlyozó gyakorlatokat végezni
 - Képesek ütemtartással járni, futni
 - Képesek sorozatugrásokat végezni különböző távolságban és magasságban elhelyezett tárgyakon át.
 - Gyakorlottak a páros- és egy lábon való szökdelésben
 - Alap-állóképességük fejlett, hosszantartó lassú és közepes iramú futást bírják
 - Képesek egykezes és kétkezes alsó és felső dobással dobni

- Képesek egyhelyben labdát ütögetni a földhöz
- Téri tájékozódásuk kialakult, meg tudják különböztetni és nevezni az irányokat, környezetükben biztonságosan mozognak.
- Képesek a szabályok betartására, életkoruknak megfelelően tudják kezelni a siker-, illetve a kudarcélményeiket.
- Ismerik az eszközök nevét, tisztában vannak a szakszavak, kifejezések jelentésével.

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése és matematikai látásmód

5.6.1. Külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti – emberi- tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja annak védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok a néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek, a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára, a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak elsajátítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartó fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

A gyermekek környezettel való ismerkedése az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Miközben felfedezik környezetüket, különböző tevékenységek során tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő társadalmi és természeti környezetről, amely segíti őket az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodásban.

Megismerik a szülőföldjüket, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

A megfelelő érzelmi viszony kialakítása mind a természeti, mind a társadalmi környezetünk iránt a környezetvédelmi nevelés alapjául szolgál. A gyermek ismereteiben, környezethez való alkalmazkodásában a családi nevelésnek alapozó, döntő jelentősége van és a fejlődés folyamán az elsődleges szerepe meg is marad. Ezért tartjuk kiemelkedően fontosnak, hogy óvodánk tudatosan fejlesztő eljárásaival kiegészítse ezt a nevelést és az esetleges hátrányokat kompenzálja.

A külső világ tevékeny megismerése magában foglalja a környezet megismerése mellett az elemi matematikai tapasztalatok szerzését is.

Programunkba beépítjük a „Zöld óvoda” kritériumrendszerének megvalósítását.

Igyekszünk gyermekeinkben megalapozni a „zöld szemléletet” a Föld kincseivel való takarékoság, a fenntarthatóságra való nevelés szemléletét.

Környezetismereti tapasztalatok szerzése

Az ismeretszerzés alapja a gyermekek minél több érzékszerven keresztül történő tapasztalatszerzésének biztosítása, játékos cselekedtetéssel és folyamatos tevékenykedtetéssel. A környezeti, környezetvédelmi nevelés kiemelésével igyekszünk ráirányítani a gyermekek figyelmét a bennünket körülvevő zöld természet értékeire, próbáljuk felismertetni velük a természetvédelem fontosságát, kialakítani bennük a természetszerető, óvó, védő, megelőző és megőrző magatartást. A gyermekekben felidéződik és mélyül a természet, az élőlények, az állatok iránt érzett felelősség, ha nap, mint nap tapasztalják saját környezetükben, a velük foglalkozó felnőttek felelős tevékenységét.

A fenntarthatóság pedagógiájának egyik fontos célja a természettisztelő magatartás megalapozása, kialakítása mellett, a személyes felelősség érzésének megérettetése a gyermekekkel. A környezettudatos környezeti nevelés azzal szolgálja a fenntarthatóság iránti törekvést, hogy tapasztalati úton, a személyes tudás gyarapításával segíti elő a gyermekek számára, a jövőről való

gondolkodás és gondoskodás modelljeinek tapasztalását, a környezetért felelős életvitelt, az anyagi javak tekintetében a mértékletes és a takarékos szemléletmódot.

Célunk:

- A környezet tevékeny megismertetése és megszerettetése.
- A közvetlen és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, felfedeztetése változatos mozgásos és érzékszervi tapasztalatszerzések által.
- A környezet értékeihez, esztétikájához fűződő pozitív érzelmi-cselekvő viszony kialakítása (élménypedagógia módszerek alkalmazásával).
- A környezetvédelem, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A változatos tevékenységek során a gyermekek készségeinek, képességeinek alakítása, személyiségük formálása.

Feladataink:

- A gyermeki érdeklődés kielégítéséhez, a tapasztalatszerzési lehetőségekhez megfelelő hely, időt, eszköz és élmény biztosítása.
- A spontán és a tervezett, szervezett irányított tapasztalatszerzések, megfigyelések, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékok segítségével a megismerő funkciók és önálló felfedezés gyakorlása.
- A környezet, a természeti jelenségek megismerésében, megértésében, az összefüggések felfedezésében a gyermekek segítése, ok-okozati összefüggések megláttatása, beszédértés, nyelvi kifejező készség, értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermekek szociális érzékenységének formálása.
- Önálló véleményalkotásuk segítése, döntési képességük fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és környezet alakításában.
- Környezetvédelemmel kapcsolatos alapvető szokások kialakítása, tevékenységek megismertetése a gyermekekkel.
- A környezetbarát életvitel megalapozása, az emberi és tárgyi környezethez, a természethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulásának segítése, a természet védelmére, szeretetére nevelés a családok bevonásával.

- A környezet és a természet törvényeivel harmonizáló értékrend kialakítása.
- A szülőföld, az itt élő emberek, hazai tájak; a község építészeti, történeti, természeti jellemzőinek, értékeinek, adottságainak szokásainak megismertetése, megszerettetése; hagyományápolás.

Az óvodapedagógusok módszertani szabadságukkal élve, a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődési körét, előzetes ismereteit figyelembe véve dolgozzák fel az ajánlott, valamint az óvodapedagógusok illetve a gyermekcsoport által preferált egyéb témákat.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódóan dolgozzuk fel.

A természeti- és társadalmi környezettel kapcsolatos témaköröket gyakran egymással összekapcsoltan tárgyaljuk, komplex módon valósítjuk meg. A környezetismereti témákhoz kapcsolódó, érzelmi átélést fokozó versek, mondókák, énekek, ábrázoló és barkácsoló tevékenységek, mozgásos játékok által a gyermekek élményeit, ismereteit bővítjük, elmélyítjük, ezzel is elősegítve a természetszerető, a környezetet óvó-védő attitűd kialakulását.

Ajánlott témák: hagyományos, nemzeti ünnepek; „Zöld” – jeles napok, évszakok, napszakok, a természet, az időjárás változásai, színei, a helyes közlekedés szabályai, növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek, testünk, lakóhelyünk, a család, foglalkozások, fizikai jelenségek játékos feldolgozása.

Az óvodapedagógusok által irányított tapasztalatszerzések, a témák feldolgozásának többsége természetes környezetben zajlik. A közeli erdő és patak számtalan megfigyelési lehetőséget nyújt az élő természeti környezet megismerésére.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink megismerkedjenek lakóhelyük, óvodánk környékén élő fákkal, bokrokkal, az ott található védett növényekkel. Szeretnénk elérni, hogy környezetünk élőlényei jó ismerősökké váljanak a gyermekek számára, így alakul ki bennük többek között az, hogy a virágok és védett növények ott a legszebbek, ahol élnek és vétek letépni őket.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják teljes nevüket, lakcímüket, családtagjaik nevét.
- Testsémájuk életkoruknak megfelelő, testrészeit megnevezik, megmutatják, funkcionális szerepükről alapvető ismeretekkel rendelkeznek.

- Téri tájékozottságuk megfelelő, a jobb és bal fogalmát ismerik, jobb és bal oldalukat meg tudják különböztetni.
- Ismerik az alapvető közlekedési szabályokat, gyakorlottak az elemi gyalogos közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, csoportosítani tudják azokat aszerint, hogy hol közlekednek.
- Szívesen bekapcsolódnak a környezeti tevékenységekbe, cselekvő, aktív részvétellel.
- Érzelmi nyitottság, befogadás, érdeklődés jellemzi őket a természeti és társadalmi környezettel kapcsolatban.
- Megkülönböztetik az évszakokat, ismerik jellemző jegyeit, tudják, hogyan következnek egymás után.
- Felismerik a napszakokat.
- Néhány elemi összefüggést felismernek a természeti jelenségekben.
- Felismerik az időjárás és az öltözködés közötti összefüggéseket.
- Ismerik az időjárás és a növények fejlődése közötti kapcsolatot.
- Felismerik környezetük növényeit, elvégzik gondozásuk egyszerű műveleteit.
- Ismernek néhány háziállatot, madarat, vadon élő állatot, azokat szempontok alapján csoportosítani tudják.
- Az egyes anyagokat felismerik, megnevezik, főbb jellemző tulajdonságaival tisztában vannak.
- Óvják zöld környezetüket, az ismert védett növényeket, és erre másokat is figyelmeztetnek.
- Szeretik és védik az állatokat, megóvják élőhelyüket, életfeltételeik javításában tevékenyen részt vesznek, így segítve fennmaradásukat. (pl.: madárvédelem)
- Az óvodában elsajátított erkölcsi normáknak megfelelően viselkednek a közvetlen és a távolabbi környezetben egyaránt.

5.6.2. Matematikai tapasztalatok szerzése

A matematikai képzetek, elemi szintű fogalmak és a matematikai gondolkodás kialakítása már az óvodás korban elkezdődik. A matematikai ismereteket nyújtó lehetőségek átszövik a gyermekek mindennapi életét. Legfőbb színtere a játék, hiszen a matematikai nevelés olyan játékok sorozata,

melyek gondolkodásra, cselekvésre készítik a gyermeket, felismerések, tapasztalások által. Az óvodában a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Az optimális fejlődés érdekében a spontán helyzeteken kívül tervezett, irányított tapasztalatszerzési lehetőségeket is biztosítanunk kell számukra.

Célunk:

- A matematikai jellegű tevékenységekhez való pozitív viszonyulás kialakítása.
- A gyermekekkel megismertessük a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit, a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat és biztosítjuk számukra a felfedezés, a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségeit.
- A játékos matematikai tevékenységek során fejlődjenek megismerési képességeik.
- Az elemi számolási készség optimális fejlődésének elősegítése, logikus gondolkodás megalapozása.

Feladataink:

- A játékok során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése.
- Matematikai tartalmú játékok, tevékenységek tervezése, szervezése, kezdeményezése, a gyermekek önálló tapasztalatszerzésének elősegítése.
- A gyermekek kíváncsiságára épülő problémahelyzetek megteremtése, a problémahelyzetek sokoldalú megközelítésére való ösztönzés.
- Matematikai fogalmak, kifejezések megismertetése a gyermekekkel.
- A matematikai fogalmak megértéshez szükséges képességek fejlesztése: az azonosítás, a megkülönböztetés, az összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.
- Elemi számolási készség fejlesztése.
- Logikai alpműveletek gyakoroltatása: tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, szétválogatása, sorba rendezése; logikai ítélőképesség fejlesztése.
- Geometriai tapasztalatok szerzése.
- Térbeli viszonyok, irányok pontos megnevezése, játékos gyakoroltatása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Szívesen vállalkoznak felismert problémák megoldására.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 10-ig.
- Becsléseket- méréseket végeznek, szívesen kísérleteznek, elemi mennyiségi ismereteik vannak.
- Az ok-okozati összefüggéseket felismerik, megnevezik, tudnak analizálni, szintetizálni, általánosítani.
- Elő tudnak állítani különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat (pl. hosszabb-rövidebb, több-kevesebb, alacsonyabb, magasabb, sok-kevés, semmi-valami, szélesebb-keskenyebb, könnyebb-nehezebb, vastagabb-vékonyabb, ugyanannyi, ugyanolyan...)
- Össze tudnak mérni két halmazt párosítással (legalább 10-ig) az elemek különféle nagysága, színe, elrendezése alapján is.
- Helyesen használják a tőszámneveket legalább 15-20-ig, a sorszámneveket legalább 10-ig.
- Vonalakat, síkbeli térformákat, geometriai alakzatokat megneveznek, térben jól tájékozódnak.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, és helyesen használják a névutókat.
- Azonosítani tudnak különböző helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- Képesek másolással megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből is térbeli és síkbeli alakzatokat.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Tevékenyen bevonjuk a gyermekeket a közös programokba. Építünk kíváncsiságukra, a gyermekek egyéni fejlettségéhez, gondolkodási szintjéhez igazodó tevékenységeket tervezünk. Az eszközök megválasztásánál, az aktuális feladatnál arra törekszünk, hogy minél többször sikerélményhez juttassuk a gyermekeket.

5. 7. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodában a játékos munka jellegű tevékenységek a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Tapasztalatszerzési lehetőség, a gyermek egyre pontosabb ismereteket szerez a környezetéről, társairól, az őt körülvevő tárgyakról. Az óvodapedagógusok a gyermekek életkori sajátosságait, a csoport és az egyéni képességek fejlettségét figyelembe véve, a fokozatosság elvét betartva ismertetik meg a gyermekekkel a munkajellegű tevékenységeket, mely tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékelést igényel.

Segítünk a gyermekeknek megkülönböztetni a játékot és a munkát, bár a munka játékossága az egész óvodai nevelés során megmarad. A gyermekek minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyezteti. A napirendben elegendő időt biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezhessék el feladataikat. A gyermekektől pontos, precíz munkavégzést várunk el. A munka jellegű tevékenység elvégzése után az eredményt tudatosítjuk. Azokat a munkatevékenységeket, amelyek elvégzésére a gyerekek önállóan is képesek, nem végezzük el helyettük.

Célunk:

- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, tulajdonságok kialakulásának, készségek, képességek fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek megismertetése egyszerű munkafolyamatokkal, különböző munkaeszközök használatával, célszerű munkafogásokkal.
- A cselekvő munkajellegű tapasztalatszerzések során a közösségi kapcsolatok formálása, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.
- A munkavégzés során fejlődjön kitartásuk, felelősségérzetük önértékelésük.

Feladataink:

- A gyermekek életkorának megfelelő, változatos munkalehetőségek biztosítása.
- A munkatevékenységekkel kapcsolatos higiéniai szokások kialakítása.
- A balesetvédelemmel kapcsolatos szabályok tudatosítása.
- A gyermekek megfelelő motiválása, bevonása a játékos munkatevékenységekbe.

- A gyermekeknek megfelelő méretű és mennyiségű munkaeszköz biztosítása.
- Rendszeres, folyamatos lehetőség biztosítása a különböző munkaeszközök használatának gyakorlására.
- A játékos munkatevékenységek során az önálló választhatóság lehetőségének biztosítása.
- Az önkiszolgáló és a közösségért végzett munka jellegű tevékenységek eredményeinek, az elvégzett feladat jelentőségének megéreztetése az önként vállalt feladatvégzés ösztönzése.
- Az elvégzett munka elismerésével, a tevékenység pozitív megerősítésével a gyermekek önismeretének, önértékelésének fejlesztése, a munkatevékenységek iránti pozitív hozzáállás erősítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek szabad tevékenységének biztosítása, igény szerinti segítése.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök, készségek és képességek fejlesztése (kitartás, önállóság, együttműködési készség, felelősség, céltudatosság, feladattudat, kötelességtudat...)

Munkajellegű tevékenységek az óvodában:

- Önkiszolgáló munkák: testápolás, öltözködés, étkezés (tízórai, uzsonna)...
- Alkalmoszerű, egyéni megbízatások, közösségért végzett munkák: gyümölcsök, zöldségek szeletelése, megmosása, naposság...
- Környezet rendben tartása: ruházatuk, holmijuk rendben tartása, játékok elrakása, sepregetés,...
- Gyűjtőmunka: szelektív hulladékgyűjtés; újrahasznosítható anyagok gyűjtése, felhasználása barkácsoláshoz; süteménysütéshez alapanyagok; befőzéshez gyümölcsök,
- Növény- és környezetvédelem, udvari növények gondozása, madáretetés, gereblyézés.

Munka jellegű tevékenység az SNI-s gyermekek nevelésében:

- Önbizalmát erősíti
- Elérhetővé teszi a közösséghez, csoporthoz való érzelmi kötődést
- Kialakítja a saját magához viszonyított értékelés fontosságát
- Tapasztalatot biztosít a munka értékéről, saját személyének fontosságáról.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- Képesek az önkiszolgálásra.
- Örömmel segítenek társaiknak és a felnőtteknek.
- Az elvállalt, illetve rájuk bízott feladatokat kitartóan, önállóan, szívesen végzik.
- Munkájukban felelősségteljesek, céltudatosak, türelmesek, pontosak.
- Képesek az együttműködésre, munkamegosztásra, társaik igényeinek figyelembevételére.
- A munkát és a munka eredményét megbecsülik.
- Örömmel vállalnak a közösségért feladatokat.
- A környezetükben lévő növényeket, állatokat szívesen gondozzák, óvják.
- Ügyelnek saját maguk és környezetük rendjére.
- Szívesen vesznek részt a különböző gyűjtőmunkákban.
- Képesek mások és saját munkájuk értékelésére.
- Kialakul a munka iránti tisztelet, megbecsülés fontossága.
- Tudatosodnak bennük a munka játéktól eltérő jegyei.

5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás, differenciált fejlesztő munka

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán illetve az óvodapedagógus által tervezett, szervezett tevékenység, amely a gyermek teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész nap folyamán adódó helyzetekben, időkeretekben valósul meg. Az óvodában a játék és a tanulás összekapcsolódik, a motoros, szociális és verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos tanulás
- minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- cselekvéses tanulás
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, kísérletezés
- gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodában arra törekszünk, hogy olyan környezetet teremtsünk, amely támogatja a tanulási folyamatokat. Építünk a gyermekek felfedező kedvére, cselekvő aktivitására, kreativitására, előzetes ismereteire és tapasztalataira.

Munkánk során egyaránt alkalmazzuk a hagyományos pedagógiai módszereket, a projekt módszer pedagógia elemeit, a kooperatív tanulási módszereket, a kompetencia alapú óvodai nevelés, az élménypedagógia módszereit is.

Célunk:

- A tanulási tevékenységek során a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve kompetenciáik, képességeik optimális fejlődésének az elősegítése, minél több élmény és önálló tapasztalatszerzés útján, építve előzetes ismereteikre.
- A gyermekek tanuláshoz való pozitív érzelmi viszonyulásának a kialakítása, a felfedezés örömeinek megéreztetése, érdeklődésük, kíváncsiságuk kielégítése.
- A gyermekek felkészítése az ismeretek adekvát kreatív, gyakorlati alkalmazására, felhasználására.
- Olyan jártasságok és készségek kialakítása, amelyek nem csupán az iskolai beilleszkedést könnyítik meg, illetve segítik sikeres iskolai bevételeiket, hanem életük során is fontosak és hasznosak lesznek.

Feladataink:

- Spontán játékos helyzetek kihasználása, a gyermekek tapasztalatszerzési, megismerési folyamatainak támogatása.
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató irányított tapasztalási lehetőségek biztosítása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása.
- Az önálló tanulási folyamatokat támogató környezetet biztosítása, ahol lehetőségük van a gyermekeknek a felfedezésre, a kreatív megoldások megtalálására.
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek teremtése.
- A tevékenységek során személyre szabott, a tevékenységre irányuló pozitív értékeléssel, megerősítéssel segíteni a gyermek önismeretének fejlődését, személyiségének kibontakoztatását.
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a gyermekek differenciált képességfejlesztése.
- A kiemelkedő képességű, tehetségigéretes felismerése és fejlesztése.
- Részképesség-gyengeség, lemaradás, illetve egyéb tanulási, magatartási nehézség veszélyeztettség időbeni felismerése, jelzés a kompetens szakemberek felé; a gyermekek egyéni képességfejlesztése a kompetenciai határok betartásával.

A differenciált fejlesztő munka az óvodapedagógustól sokféle, többszintű megoldásokban való gondolkodást kíván.

A gyermekek nem egyforma előélettel érkeznek az óvodába. Nagy különbség van az egyéni tapasztalatok, érzelmi élet, tevékenységhez való viszonyulás, a szocializáció terén. Eltérő motivációval, szükségletekkel rendelkeznek.

A differenciálás a gyermekek közötti különbségekhez fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás, pedagógiai szemlélet, és pedagógiai módszer.

A differenciálásnál fontos feladatunk:

- a gyermek megfigyelése, képességeinek feltérképezése, megismerése,

- a követelmények gyermekhez igazítása,
- esélyteremtés a továbblépésre, ösztönzés, motiválás,
- tévedések esetén segítség a helyes megoldás felfedezésében.

A differenciálás lehetőségei:

- az óvodai élet időkereteivel (folyamatos napirend, párhuzamos tevékenységek, rugalmas heti rend);
- célokkal (egyénileg várható eredmények);
- a célok által meghatározott feladatokban; - módszerekkel (a feladatokhoz vezető út);
- eszközökkel (azok milyensége, mennyisége, használati módja);
- elsajátítás időtartamával (kit és mennyi ideig);
- elsajátítás tempójával (a gyermek számára elegendő idő, az egyéni ütem figyelembe vétele);
- egyéni bánásmóddal (segítés módja, kommunikáció, kapcsolattartás);
- munkaformákkal (egyéni, csoportos, páros, mikrocsoportos);
- pozitív visszajelzésekkel (egyenre szabott fejlesztő értékű, támogató jelleggel);
- képességek fejlesztésében („minden gyermek fejleszhető és fontos”);
- tartalom feldolgozásában (egy – egy tevékenység más – más tartalommal);
- tevékenységek megszervezésében;
- technikai megoldásokkal (különböző technikák jelenléte a tevékenységben).

A differenciálás a nevelési-fejlesztési folyamat olyan speciális tervezése, szervezése, megvalósítása, amikor a folyamat egy részében a különböző egyéni sajátosságokkal rendelkező gyermekek párhuzamosan, eltérő módon, testreszabott, speciális feladatokat végeznek. Minden pedagógiai differenciáló szándék háttérében az a törekvés húzódik meg, hogy minden gyermek a neki megfelelő nevelésben és fejlesztésben részesülhessen optimális fejlődése érdekében.

A hatékony differenciált fejlesztőmunkát óvodánkban az óvodapedagógusok mellett speciális pedagógiai végzettséggel, szakképzettséggel rendelkező szakemberek segítik: logopédus, gyógypedagógus.

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében

- Egyéni bánásmóddal a meglévő kompetenciákra építve segítse az ismeretszerzést.
- Biztosítson rendszeres gyakorlási lehetőséget, szükség esetén szakember bevonásával, vagy pedagógiai munkát segítővel.
- Speciális egyénre szabott feladatok, eszközök adásával segítse a gyermekek fejlődését.
- Biztosítsa az egyénre szabott eszközök megismerését, használatának kipróbálását, folyamatos gyakorlást.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- Tudják figyelmüket rövid ideig ugyanarra összpontosítani.
- Rendelkeznek problémafelismerő- és megoldó képességekkel.
- Törekcsenek a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére.
- Megpróbálják kifejezni az őket körülvevő környezet változásainak tartalmát szóban, rajzban is.
- Segítséggel kijavítják saját tévedéseiket, ellenőrzik saját tevékenységeiket.
- Ismereteiket a gyakorlatban is tudják alkalmazni.
- Helyes (pozitív) önértékelésre törekcsenek.
- A részképesség-gyengességgel, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek képességei a kompetens szakemberek segítségével megfelelő ütemben fejlődnek.
- A tehetséges gyermekek megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet

6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére, iskola alkalmasság

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
- Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.
- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró.
- Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés, megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele, a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára.
- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél
- gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- minden szófajt használ
- különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot
- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek)
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását
- felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait
- ismeri szűkebb lakóhelyét
- a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek
- elemi mennyiségi ismeretei vannak

- Lelki fejlettségét a nyitott érdeklődése jelzi. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik, különösen téri észlelés fejlettségének, vizuális és akusztikus differenciálásnak van külön jelentősége, valamint a téri tájékozottságnak, térben mozgásfejlettségnek - és a testséma kialakulásának.
- Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartama, terjedelme.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.
- Felismeri az időjárás és öltözködés összefüggéseit, ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartási formák.
- A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet elfogadására, képes az együttműködésre, kapcsolattartásra felnőttel és gyermekkel szemben egyaránt
- Feladattudata, kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme a sikeres iskolai kezdéshez megfelelően fejlett.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben elért fejlettségi szint.

7. GYERMEKVÉDELEM

Óvodásaink változó szociokulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Településünkön, így az óvodánkat látogató családok körében is halmozottan jelentkeznek azok a kedvezőtlen szociális, gazdasági hatások, amelyek következményeként növekszik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Ezt figyelembe véve fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés.

Minden pedagógusnak alapvető munkaköri kötelessége a gyermekvédelmi feladatokban való aktív közreműködés. Az intézményünkben a gyermekvédelmi munka irányítását, koordinálását az intézményvezető látja el.

A gyermekvédelmi munka célja:

- A gyermekek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének biztosítása.

- A gyermekek veszélyeztetésének megelőzése és megszüntetése.
- A gyermekek családban történő nevelésének a segítése.

Feladataink:

- A gyermek személyiségének, szociális háttérének megismerése.
- A szülőkkel konstruktív, együttműködő kapcsolat kialakítása.
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetben levő gyermekek kiszűrése, a fejlődésüket veszélyeztető okok felderítése, a káros hatások ellensúlyozása pedagógiai eszközökkel.
- Prevenációs tevékenységek végzése.
- Figyelemmel kísérjük a gyakori és indokolatlan óvodai hiányzásokat
- A szülőket tájékoztatjuk a jogaikról és kötelezettségeikről, azokról a lehetőségekről, ahonnan segítséget, anyagi támogatásokat kaphatnak. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek szülőjét megilleti az a jog, hogy gyermeke óvodába járatásához – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint – anyagi támogatást kapjon.
- Tájékoztatjuk a szülőket az óvodai térítésmentes étkezés feltételeiről.
- Biztosítjuk a gyermeki jogok, az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód érvényesülését. A krízishelyzetben levő gyermek számára nagyobb érzelmi támogatást nyújtunk, esetenként kompetens szakember (pszichológus) segítségét kérjük.
- Az Alapító Okiratban foglaltak alapján egyéni szükségleteik figyelembe vételével integráltan neveljük a sajátos nevelési igényű gyermekeket, biztosítjuk számukra a speciális egyéni képességeik fejlesztéséhez a megfelelő szakembereket.
- A pedagógus etikai normák és hatályos jogszabályok figyelembe vételével, az intézményvezető közreműködésével szükség esetén jelzéssel fordulunk a gyermekvédelem intézményeihez, fórumaihoz.
- A gyermekbalesetek megelőzése. (részletek: SZMSZ)
- Az intézményi óvó- védő előírások betartása. (részletek: SZMSZ, Házirend)

Az intézményvezető gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai:

- Irányítja, koordinálja az intézményben folyó gyermekvédelmi munkát.
- Folyamatosan kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, szükség esetén gyermekjóléti szolgálattal,
- Nyilvántartja a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek adatait.
- Elősegíti a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutást az óvodapedagógusok javaslatai, szülők kérése alapján.
- Tájékoztatja a szülőket arról, hogy problémájukkal milyen intézményekhez, szakemberekkel fordulhatnak.
- Szükség esetén fogadóórát tart, családlátogatást végez, környezettanulmányt készít.
- Kapcsolatot tart a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival (Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat, védőnői szolgálat, házi orvos, Nevelési Tanácsadó, hatóságok). Szükség esetén javaslatot tesz a gyámhatósági intézkedésre.
- A jelzőrendszer tagjaival közös esetmegbeszéléseken vesz részt.
- Rendszeresen tájékozódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos legújabb törvénymódosításokról, és ezekről kollegáit folyamatosan informálja.
- Minden nevelési év elején elkészíti az intézmény gyermekvédelmi feladatokkal kapcsolatos munkatervét, a nevelési év végén értékeli az adott nevelési évre vonatkozó célok, feladatok megvalósulását.

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE ELLÁTÁSA

8.1. A sajátos nevelést igénylő gyermek befogadása és fejlesztése

Sajátos nevelési igényű gyermek (SNI): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű: enyhe értelmi fogyatékos, beszéd-fogyatékos, nagyothalló, mozgáskorlátozott(önálló hely és helyzetváltásra képes) és az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek nevelése az intézmény Alapító Okiratában rögzítettek, valamint az Nkt. "Sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelésének irányelvei" alapján történik.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek.

A sajátos nevelési igényű gyerekek joga van a sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.

Az óvodai nevelő-fejlesztő munkánk során a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

Óvodapedagógusaink elfogadják, természetesnek tekintik, hogy különleges bánásmódot igénylő gyermekek járnak az óvodánkba.

A csoportszobákban, fejlesztő helyiségekben többféle speciális fejlesztőjáték áll rendelkezésre a gyermekek egyéni, differenciált fejlesztésre.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. Az elvárásokat mindig a fogyatékos, vagy fejlődési zavar határozza meg, figyelembe véve a gyermekek aktuális biológiai, pszichés szükségleteit, állapotát.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását, speciális kompetenciával rendelkező gyógypedagógus (logopédus, konduktor-szomatopedagógus, szurdopedagógus,), pszichológus végzi a szakértői véleményben meghatározott óraszámban.

Alapelvünk:

- minden gyermek fejleszhető;
- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap.

Célunk:

- Befogadó inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukba, az óvodai gyermekközösségbe.
- Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása.
- Készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének a segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a fejlesztés rövid távú céljait, feladatait minden esetben a fejleszhetőségét tükröző gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük; lehetőségeinkhez mérten az egészségügyi illetve pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs speciális eszközök biztosítása,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- egyes területek kiemelkedő teljesítményének felismerése, pozitív megerősítése;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a beszéd fogyatékos, enyhe értelmi fogyatékos, nagyothalló, mozgáskorlátozott, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermekeink teljes értékű tagjai a közösségnek, jól érzik magukat csoportjukban;
- szívesen játszanak társaikkal és vesznek részt az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tevékenységekben;
- egyéni fejlettségükhöz mérten, magabiztosan tájékozódnak közvetlen környezetükben, kommunikációjuk, mozgásuk, megismerő funkcióik, kognitív képességeik, önmagukhoz mérten megfelelően fejlett;

- kiegyensúlyozottak, megfelelően motiváltak, aktívak, tisztában vannak saját képességeikkel;
- képesek elfogadni és elfogadtatni másságukat.

8.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN): az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése az óvodában szakértői vélemény alapján történik.

Speciális fejlesztésüket fejlesztőpedagógus vagy gyógypedagógus végzi.

Alapelveink:

- segítő- támogató szemlélet;
- egyéni bánásmód;
- a gyermek meglévő képességszintje a kiindulási alap.

Célunk:

- Befogadó inkluzív környezet megteremtésével, neveléssel a beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekek beilleszkedésének segítése a csoportjukba, az óvodai gyermekközösségbe.
- szocializációt, kommunikációt serkentő eljárásokkal a gyermekek alkalmassá váljanak a társas együtt élésre, a közösségi szabályok betartására; - Egymás, a másság elfogadása, elfogadtatása.
- A pozitív tulajdonságokra építve készségeik, képességeik, személyiségük harmonikus fejlődésének a segítése, kiemelkedő képességeik erősítése.

Feladataink:

- a szakértői vélemény alapján, a kompetenciahatárok betartásával a BTM-es gyermek egyéni, differenciált fejlesztése;
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságok fejlesztése;
- együttműködés a gyermek egyéni fejlesztésére kijelölt kompetens szakemberrel.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a beilleszkedési- tanulási és magatartás nehézséggel küzdő gyermekeink teljes értékű tagjai a közösségnek, jól érzik magukat csoportjukban, képesek betartani a társas együttélés alapvető szabályait;
- szívesen játszanak társaikkal és vesznek részt az óvodapedagógus által kezdeményezett irányított tevékenységekben;
- kiegyensúlyozottak, megfelelően motiváltak, aktívak, tisztában vannak saját képességeikkel;
- képesek elfogadni és elfogadtatni másságukat.

8.3. Kiemelten tehetséges gyermek

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodában elsősorban tehetségígéretekről beszélünk.

Tehetségígéretek azok a gyermekek, akiknek személyisége, valamely képessége, tevékenysége reményt, esélyt, lehetőséget hordoz magában, néha meghökkentő teljesítményre képesek.

Célunk:

- a kiemelkedő alkotókészséggel, kreativitással, képességgel rendelkező gyermekek személyiségének, optimális fejlődésének az elősegítése, hatékony tehetséggondozásának megvalósítása.

A tehetség gondozás területei az óvodában:

- mozgás
- nyelvi képességek
- vizuális képességek
- zenei képességek
- matematikai-logikai képességek
- természettudományos képességek.

A tehetség beazonosítása az óvodában a megfigyelés módszerével történik. Az óvodapedagógusok a gyermek Fejlődési naplójába rögzítik tapasztalataikat, majd határozzák meg a gyermek tehetségprofilját, egyéni fejlesztését.

Nincs egyértelmű definíció vagy mérőszám arra vonatkozóan, hogy egy kisgyermek megnyilvánuló adottságai mikor számítanak különlegesnek.

A tehetséges gyermek korai jellemzői lehetnek:

- Pontos rövid és hosszú távú memória.
- Tapadó figyelem: az átlagnál sokkal hosszabb ideig képes figyelni.
- Gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs.
- Fejlett képzelőerő.
- Korai figuratív elemek megjelenése a rajzolás során.
- Korai alkotó tevékenység, kreativitás.
- A valóság és fikció korai megkülönböztetése.
- Eredeti humorérzékkel rendelkezik.
- Magánál idősebb játszótársakat preferál (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiket irányít).
- Absztrakt gondolkodás korai megjelenése.
- Saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése.
- Szenvedélyes érdeklődés, motiváció.
- Fejlett koordináció és finommotoros mozgás.

Feladataink:

- a gyermekekben rejlő „tehetségsírák” felismerése, tehetségigéreték átlagon felüli adottságainak, kreativitásának, érdeklődésének felfedezése, beazonosítása;
- tehetségprofil, egyéni fejlesztési terv készítése;
- tehetségük kibontakoztatásának segítése, támogatása megfelelő légkör, eszközök biztosításával;
- személyiségük optimális egyéni differenciált fejlesztése korszerű, egyénre szabott módszerekkel;
- a gyerekeket olyan kihívások elé állítani, ami ösztönző és boldoggá teszi őket;
- együttműködésük, társas kapcsolataik, kommunikációjuk fejlesztése;
- az egyéni képességekhez igazodó gazdag, színes tevékenységek szervezése, melyekben kibontakoztathatják átlagon felüli adottságaikat, kreativitásukat, motivációjukat;
- szülők bevonása a tehetséggondozó munkába.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességei erősödnek, általános képességeik olyan szintre kerülnek, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai élet megkezdésére;
- képesek elfogadni a külső irányítást, képessé válnak az együttműködésre;
- fejlődik önkontroljuk, teljesítményértékelésük centrikusabb lesz;
- képesek a feladattartásra azokon a területeken is, mely számukra nem érdekes.

8.4. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy gyám (együtt nevelő szülők esetén mindkettő) önkéntes nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

- a szülő vagy gyám a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a hátrányos helyzet esetén meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- a nevelésbe vett gyermek.

A gyermek hátrányos helyzetére utaló jelek:

- A család csekély bevétellel, alacsony jövedelemmel rendelkezik, melynek nagy része vagy akár teljes egésze segély, nyugdíj, vagy ezekkel egy kategóriába eső bevétel, továbbá alkalmi munka után járó jövedelem.
- Szűkös lakáskörülmények: kis alapterületű lakásban több személy él együtt.
- Egészségtelen lakhatási feltételek.
- A szülők alacsony iskolai végzettsége, olyan szakképzettség, amelynek nincs munkaerő piaci értéke.
- Deviáns környezet szocializációs ártalmai (alkoholizmus, játékszenvedély...).
- Családszerkezetének felbomlása (egyszülős család, elvált szülők, állami gondoskodásból kikerült gyermek...).
- A beteg vagy korlátozott képességű szülők, akik fizikailag nem képesek gyermekük megfelelő ellátására, gondozására.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, érzelmi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza; a szülő vagy a gondozó a gyermek fejlődését nem biztosítja.

A gyermek veszélyeztettségére utaló jelek:

- fizikai bántalmazás;
- a gyermek szexuális zaklatása;
- szülői felügyelet hiánya;
- elhanyagoló szülői magatartás;
- rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság;
- pszichés bántalmazás;
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás;
- indokolatlan hiányzás az óvodából;
- minimális jövedelem viszonyok.

Célunk:

- a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítése;
- a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Feladataink:

- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek életkörülményeinek megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén családlátogatás végzése, környezettanulmány készítése;
- hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek;
- érzelmi biztonságot nyújtó óvodai környezet biztosítása;
- az esetleges fejlődésbeli lemaradás okainak feltárása;
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált nevelése, fejlesztése, tehetséggondozás;

- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek;
- szülők tájékoztatása a szociális, gyermekvédelmi támogatási lehetőségekről;
- együttműködés a segítő szervezetekkel.

Sikerkritériumok:

- A szülők bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, gyermekvédelmi felelőshöz, az óvodavezetőhöz.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek időben megkapják a segítséget.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek rendszeresen járnak óvodába.
- A segítő szervezetekkel hatékony együttműködés alakul ki.

9.AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI EGYÉB RENDZVÉNYEI

Az óvodai ünnepek továbbra is kulcsfontosságúak maradnak a nevelőmunkában. Jó lehetőséget teremtenek a szülőkkel való kapcsolattartásra, valamint az egyéni arculat megteremtésére és megmutatására. Ezen alkalmakon keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvónők munkájáról hű képet alkotnak a szülők és a szélesebb nyilvánosság. Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és a szoros együttműködés legfontosabb szinterei. Jó lehetőséget teremtenek a kevésbé aktív és nagyon elfoglalt szülőkkel való találkozásra és elbeszélgetésre.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt eszköze a nevelésnek, mivel rengeteg tevékenységi lehetőség adódik az esztétikai élmények hatására, vagy közösségi élmények széles skálájának megmutatkozására. Az ünnepek lehetőséget adnak a hétköznapiakból való kilépésre és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek. A hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak, hiszen kultúránk megismertetésére is alkalmat adnak.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnepi műsor, hanem az a sok-sok előkészület, ami számtalan tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget.

A nevelőtestület a nevelési év elején közösen átgondolja és meghatározza, hogy az adott évben mikor milyen formában tartja az ünnepeket, megemlékezéseket.

A jeles napokra a készülődés folyamatos, két-három héttel korábban kezdjük.

9.1. Néphagyományok

Időpont	Alkalom	Külső Megjelenítés	Tartalma
Október	diószedés	dióval, őszi levelekkel díszített termek	diószedés az óvoda udvarán
December	Mikulás	egy felnőtt beöltözve jár egyik csoportról a másikba, meglepi a gyerekeket	a Mikulás minden gyermeknek csomagot ad át, néhány kedves szó kíséretében. A gyermekek verssel, énekkel köszöntik.
	Adventi időszak Karácsony	Karácsonyfadíszek, ajándékok készítése, Adventi koszorú gyertyáinak meggyújtása A termek, folyosó hajtattott búzával, fenyőágakkal díszítettek. Mindenki ünnepi ruhában jön az óvodába. Az étkezésnél gyertyafényes ünnepi terítés van.	A nagycsoportosok karácsonyi jelenettel készülnek, az óvónők karácsonyi énekeket mutatnak be a közös ünnepen. Közös éneklést követően mindenki a saját csoportjában bontja ki az ajándékokat, amelyekkel játszani lehet. A gyermekek saját maguk készítette ajándékkal lepik meg a szüleiket. Az óvónők által készített apró ajándékot minden gyermek hazaviheti.
Február	Farsang	Előző nap a Művelődési Ház nagytermét az óvoda dolgozói. A gyermekek jelmezbe öltözhetnek.	Tombola Óvónők által készített ajándékok minden gyermeknek. Közös táncos mulatozás

	Kiszebáb égetés	Feldíszított szalmabáb, zörgő dobozok, gondúzós szalagok készítése	Tavaszköszöntő versek, énekek
Április	Húsvét	Festett tojásokkal díszített virágos ágak elhelyezése vázákban. Locsolás Húsvéti ajándék keresés az udvaron.	A fiúk locsolóverseket mondanak, a lányok a locsolást engedélyezik, azután megkínálják tojással a fiúkat. Az udvaron mindenki megkeresi az ajándékát.

9.2. Saját hagyományok

Időpont	Alkalom	Külső Megjelenítés	Tartalma
Március	Nőnap	A fiúk a csoportjukban lévő lányokat ajándékkal köszöntik.	A fiúk a lányokat az általuk készített ajándékkal köszöntik. A lányok megvendégelik a fiúkat.
Április	Kirándulás	Kirándulások, városi közlekedés megfigyelése	Nagycsoportosoknak kirándulás szervezése
Május	Anyák napja	A folyosó virággal és gyermekmunkákkal díszítettek.	A gyerekek egy-egy verssel és saját készítésű ajándékkal és virággal köszöntik az édesanyákat és nagymamákat.
	Búcsúztatás	A gyermekek és az óvoda dolgozói ünneplő ruhában vannak.	A kisebbek verssel köszönnek el iskolába menő társaiktól, akik rövid műsorral búcsúznak el az óvodai évektől. (ajándékot kapnak)

	Évzáró		A csoportok külön-külön kis műsor keretében mutatják be az év során megismert körjátékokat, verseket, meséket. Nyíltnap vagy külön ünnepség keretében.
Június	Gyerekhét	lufival, szalagokkal feldíszített udvar	Rendhagyó játékos délelőttök korosztályoknak megfelelő programokkal (versenyjáték, kézműveskedés, bábelőadás stb.)
Aktuális időpontban	Születésnap	Az ünnepelt külön megterített asztalnál foglal helyet, amelyen a jelképes születésnap tortája van, égő gyertyákkal.	A csoport tagjai köszöntik az ünnepeltet a kedvenc dalával, versével; átadják az ajándékot; az ünnepelt elfújja a gyertyákat és vidám táncmulatság kezdődik.

9.3 Egyéb ünnepek, megemlékezések

Időpont	Alkalom	Külső Megjelenítés	Tartalma
Március	Március 15.	Az óvoda épületén zászló faliújságon, folyosón alkalomnak megfelelő díszítés. gyermekek, felnőttek ruháján kokárdát tűznek.	Az óvónő a gyerekeknek néhány szóban elmondja az ünnep jelentőségét életkoruknak megfelelően. Versmondás a Petőfi szobornál.

Március 22.	Víz világnapja	Ismerkedés vízi élőlényekkel. Víz, víztakarékosság fontossága az életünkben	Séta Bozót patakhoz. Látogatás a Szennyvíztisztító és Vízmű telepre.
Április 22.	A Föld Napja	A faliújság készítése.	a gyermekekkel, felnőttekkel környezetszépítő munkák
Május 10.	Madarak és Fák Napja	Madarak fák napján a nagycsoportosok ellátogatnak az iskolába és ott részt vesznek az alsó tagozatosok délelőttjén.	kirándulás a szabad természetbe az élővilág megfigyelése
Október 4	Állatok világnapja	Faliújság készítése. Képek gyűjtése állatokról	Ismerkedés az állatokkal. Látogatás közeli baromfiudvarra.
Október	Tökmag buli	A tökmag buli napján a nagycsoportosok ellátogatnak az iskolába és ott részt vesznek az alsó tagozatosok délelőttjén.	játékos vetélkedőkön való részvétel

Általában csoportszintű ünnepeket tartunk.

Ez alól kivétel évente 3 ünnepünk:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsangi bál

Ezeket a rendezvényeket a 4 csoport közösen szervezi.

További hagyományunk:

- nyílt nap, csoportonként évente egyszer szervezzük, erre meghívjuk a szülők mellett az iskolaigazgatót, első osztályos tanítókat is (nagy csoportban).
- házi bemutatók szervezése csoportonként.

10. TERVEZÉS, SZAKMAI DOKUMENTUMOK, MÉRÉS, ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS

Dokumentációnk, tervező munkánk

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

Az óvodai csoportokhoz kötődő adminisztrációs munka leglényegesebb feladata, hogy az ott folyó szerteágazó tevékenységeket, - a nevelési és tanulási feladatokat - tervidőszakokra lebontva gondolják át a pedagógusok és írásban rögzítsék a csoportnaplóban. **Az intézmény szakmai dokumentációs rendszerének felépítése:**

Az óvodai nevelés országos alapprogramja

↓

Az alapprogram alapján a helyi sajátosságok figyelembe vételével megalkotott Helyi Pedagógiai Program

↓

Éves munkaterv

↓

Óvodai csoportnapló, nevelési tervek, tematikus, illetve projekt jellegű tervezés, személyiség lapok, a gyermek fejlettségének nyomon követéséről szóló dokumentumok.

Csoportnaplónk –tervező munkánk:

Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál. Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a

megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

Célunk:

Óvodánk pedagógiai programjának megvalósítása érdekében a tudatosság érvényesüljön fejlesztő munkánkban.

Az óvodákban kialakított szempontok a tervezéshez

- A közös értékrend biztosítása
- Az áttekinthetőség
- Lehetőség a módosításokra
- Tudatos tervezés a differenciált tevékenység feltételrendszeréhez
- Többoldalú tapasztalatszerzésre törekvés
- Feltételek biztosítása a játékra, amely gyermek legfőbb tevékenysége

Feladataink:

- Nevelési céljaink ismeretében fejlesztési feladatainkat, tevékenységeinket a gyermekek életkori
- és egyéni adottságaihoz igazodva megtervezzük, melyben építünk a gyermeki ötletekre, igényekre, az eltérő fejlődési ütemre.
- Valljuk, hogy az óvodás korosztály számára a játék, a legalkalmasabb ismeretszerzési forma, amely nagyobb tudatosságot, szervezési képességet és kreativitást igényel, ezért ezt alkalmazzunk tervező munkánkban és annak megvalósításában egyaránt.
- Biztosítjuk egyik alapelvünk megvalósulását, az oldott, otthonos, derűs, szeretett teli légkört.
- A tervidőszakok hosszát fél évben határoztuk meg. (1. félév szeptembertől – december 31. , 2. félév január 1.- május 31. tart) Ennek megfelelően készítjük el a nevelő munka tervezését, valamint a tervidőszakok végén az értékelésünket.
- A nyári időszakra közös nevelési tervet készítünk.
- Fontos számunkra, hogy széleskörű, a gyermekek érdeklődésére épülő, sokoldalú fejlesztő hatású az integrált tanulást is támogató tevékenységeket tervezzünk.

A módszerek, eszközök alkalmazása, megválasztása, foglalkoztatás formája (hogy kötött-, illetve kötetlen foglalkozás keretében valósul meg) az óvodapedagógusok kompetenciája, azonban mindig figyelemmel kell lenni az egyéni és életkori sajátosságokra és az egyéni fejlesztésre.

Kötelező foglalkozások: Testnevelés

Kötetlen, illetve kötött foglalkozások: Verselés, mesélés, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, Rajzolás, mintázás, kézi munka, Külső világ tevékeny megismerése.

Dokumentumaink

- Csoportnapló: törvényi előírásoknak megfelelően
- A gyermekek fejlődési naplója
- Felvételi-és mulasztási napló

A fejlődési napló a gyermekek egyéni fejlődésének regisztrálására szolgáló dokumentum, mely a gyermek óvodába kerülésétől az iskolába meneteléig tartalmazza fejlődését és a szükséges fejlesztési feladatokat.

Saját dokumentumot készített és fogadott el a nevelő közösség. Elkészítésekor figyelembe vettük a **20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 93/A §. (1) bekezdésének előírásait, így tartalmilag megfelel a fenti rendeletben leírtaknak.**

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a gyermek anamnéziséét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Célunk:

Pedagógiai tevékenységünkben a gyermek egyéni képességeinek és fejlődési ütemének figyelembe vételével - tudatosan meghatározni, és következetesen elvégezni a fejlesztési feladatokat, melynek köszönhetően a gyermek, az óvodáskor végére, alkalmassá válik az iskolai életmód megkezdésére.

Feladataink:

- A gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és tapasztalatainkat írásban rögzítjük.
- Szükség esetén speciális szakemberek segítségét kérjük, illetve szakvizsgálatokat a gyermek megfelelő fejlesztése érdekében, melyhez pedagógiai véleményt írunk.
- Az óvadás gyermek fejlődéséről a szülőket évente 2 alkalommal kötelezően szóveges formában, (kiscsoportban év végén) illetve szülői kérés, probléma esetén szükség szerint, folyamatosan tájékoztatjuk. A gyermek fejlődéséről és a fejlődési napló tartalmáról – a gyermek szülein, óvodapedagógusain kívül – csak az óvodavezető részére adhatunk ki tájékoztatást, illetve indokolt esetben az óvodavezető engedélyével más személynek is (speciális szakemberek részére, vizsgálatokhoz).
- Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Óvodai csoportnapló

Saját csoportnaplót készített és fogadott el a nevelő közösség. Elkészítésekor figyelembe vettük a **20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 91. § (1) bekezdésének előírásait, így tartalmilag megfelel a fenti rendeletben leírtaknak.**

Felvételi-és mulasztási napló

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A felvételi és mulasztási naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését.

A felvételi és mulasztási napló tartalmazza:

- a gyermek napló béli sorszámát,

- oktatási azonosító számát, nevét, születési helyét és idejét,
- állampolgárságát, nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcímét, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat számát, lakóhelyének, tartózkodási helyének címét,
- anyja születéskori nevét,
- apja vagy törvényes képviselője nevét,
- a felvétel időpontját,
- az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítését,
- a szülők napközbeni telefonszámát,
- a megjegyzés rovatot-sajátos nevelési szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét,
- a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját.

A gyermekek sorrendjét felvételi időpontjuk határozza meg, azon belül pedig névsorban kell őket beírni. A gyermeket akkor lehet a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnik.

Óvodai felvételi előjegyzési napló

Az óvodai felvételi előjegyzési napló az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál.

A felvételi előjegyzési naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM-azonosítóját, címét, a nevelési évet, a napló megnyitásának és lezárásának időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú nyomtatvány esetén az óvoda körbélyegzőjének lenyomatát is. A napló nevelési év végén történő lezárásakor fel kell tüntetni a felvételre jelentkező, a felvett és a fellebbezés eredményeként felvett gyermekek számát.

A felvételi előjegyzési napló gyermekenként tartalmazza a jelentkezés sorszámát, időpontját, a gyermek nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, lakóhelyének, tartózkodási helyének címét, anyja születéskori nevét, apja (gondviselője) nevét, a kijelölt óvoda megnevezését,

- annak az óvodának a megnevezését, ahová a gyermek jelentkezését még benyújtották,
- annak tényét, hogy a gyermek a jelentkezés időpontjában részesül-e bölcsődei vagy óvodai ellátásban,

- a szülő felvétellel, ellátással kapcsolatos igényeit,
- a felvételi elbírálásánál figyelembe vehető egyéb szempontokat,
- az óvodavezető javaslatát,
- a felvétellel kapcsolatos döntést, annak időpontját,
- a felvétellel kapcsolatos fellebbezés időpontját és iktatószámát,
- a felvétel időpontját.

Óvodai törzskönyv

Az óvodai törzskönyv az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál.

Kitöltése évente két alkalommal történik, október 01. és május 31. állapotnak megfelelően. A dolgozói adatokat (belépő, kilépő dolgozók) folyamatosan kell vezetni, vezetéséért az óvodavezető felel.

Az óvodai törzskönyv tartalmazza

- a törzskönyvi bejegyzések hitelesítésének időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú nyomtatvány esetén az óvoda körbélyegzőjének lenyomatát,
- az óvoda nevét és címét,
- nevelési évenként az óvoda általános adatait (önkormányzati, nem önkormányzati jelleg, nevel-e sajátos nevelési igényű és nemzetiségi gyermekeket, gyakorlóintézményként működik-e, a gyermekek október 1-jei létszámát, az összes férőhely és a szükséges férőhelyek számát, gyermekcsoportjainak számát, az óvodapedagógusok számát,
- az óvoda nyitvatartási idejét (év, heti időszak, napi időszak és időtartam),
- a gyermeklétszámot nevelési évenként összesítve, továbbá az október 1-jei és május 31-ei állapot szerint, a korosztályonkénti bontást, a sajátos nevelési igényű és a hátrányos, továbbá a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát, a gyermekcsoportok október 1-jei számát,
- nevelési évenként az étkezésben részesülő és nem részesülő gyermekek számát,
- az engedélyezett és betöltött összes álláshelyek évenkénti számát,
- az óvoda telkeinek adatait nevelési évenként (összes terület, tulajdonos, a kert, a beépített terület és az udvar területe),

- az óvoda épületeinek adatai (építés éve, használat jogcíme, fűtési módja, légtere, alapterülete, a WC-k száma, a szolgálati lakások száma, a felújítások adatai),
- kimutatást az óvoda helyiségeiről (alapterület, férőhely, minőség, használat, a gyermekcsoportok közvetlen ellátását szolgáló helyiségek, egyéb helyiségek),
- az óvoda könyvtárának adatait (állományát, állományának gyarapodását, csökkenését) nevelési évenként,
- az óvodapedagógusok és egyéb alkalmazottak adatai közül a nevet, születési helyet és időt, a végzettséget, szakképzettséget, a beosztást, a szolgálati idő kezdetét, a munkába lépés és kilépés időpontját.

A gyermek megfigyelése, fejlődésével kapcsolatos tapasztalatok, mérések dokumentálása

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció kötelező tartalmi elemeit a 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelet 93/A. § (2) tartalmazza.

Óvodánkban "**Fejlődési Napló**"-ban rögzítjük a gyermekek fejlődésével kapcsolatos megfigyeléseinket, a képességmérések eredményeit, az egyéni fejlesztési javaslatokat. A gyermek anamnézisének a szülő tölti ki. Az anamnézis a dokumentáció fontos és kötelező része.

Célunk:

- a gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése,
- képességfejlesztés irányának meghatározása, rehabilitáció-habilitáció segítése.
- a gyermekek optimális fejlődésének, képességeinek kibontakoztatásának elősegítése.

Feladataink:

- Az egyéni képességek fejlődésének folyamatos megfigyelése, a képességprofil időszakos meghatározása, rögzítése.
- A gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumainak értékeléséből kapott adatok elemzése.

- Az életkori sajátosságokat és a gyermekek egyéni képességeit és fejlődési ütemét figyelembe véve egyéni fejlesztési terv kidolgozása, megvalósítása.

Az óvodába lépést követő két hónap a gyermek megismerését, megfigyelését szolgálja. Az óvodai pedagógiai munka legfontosabb módszere a megfigyelés, mely a gyermek megismerésének, nevelésének, fejlesztésének az alapja.

Az első mérést, a „befogadás tapasztalatait” egy hónapon belül készítik el az óvodapedagógusok az új gyermekeknél.

Az adott nevelési évben újonnan érkezett kiscsoportos korú gyermekek esetén a tapasztaltak alapján fejlesztési tervet, majd a nevelési év végén rövid szöveges értékelést készítenek a gyermek fejlődésével kapcsolatos megfigyelésekről, tapasztalataikról az óvodapedagógusok.

Méréseink:

- Egészséges életmód bemenet vizsgálat újonnan érkező kiscsoportosok november 30-ig
- Egészséges életmód kimenet vizsgálat nagycsoport május 31-ig
- DIFER mérés: középső csoportosok január 31-ig, nagycsoportosok október 31-ig
- Szociometria középsős és nagycsoport március 31-ig
- Gyermekek fizikai állapotának mérése évente kétszer november 30-ig ill. március 31-ig.

Legitimációs záradék

1. A nevelőtestület elfogadó nyilatkozata

Az intézmény nevelőtestülete a Pedagógiai Program módosításait a 2021.07.29-én megtartott nevelőtestületi értekezleten elfogadta.

.....

Nevelőtestület nevében

2. A Szülői Szervezet véleményezési joga

A Szülői Szervezet az intézmény Pedagógiai Programjának módosításaival kapcsolatos véleményezési jogát a 20/2012 (VIII.31) EMMI 4.§ (1)/p alapján bekezdésben meghatározottak szerint gyakorolta.

.....

Szülői Szervezet nevében

3. Az intézményvezetői jóváhagyás

Az intézmény Pedagógiai Programjának módosítását a 2021.07.29. napon intézményvezetői jogkörömben jóváhagyom.

.....

Intézményvezető

4. A fenntartó jóváhagyó nyilatkozata

Az intézmény Pedagógia Programjának módosítását, amelyet az intézmény nevelőtestülete 2021.07.29-én elfogadott, az intézmény vezetője 2021. július 29.-én jóváhagyott, a mai napon határozatszámom, a fenntartó képviselőjeként jóváhagyom.

Kisláng, 2021.....

.....

Rumpler Tibor

Polgármester

